

آزمون ۲ از ۱۴

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش دوازدهم – تابستانه دوم (۱۴۰۳/۰۶/۰۹)

علوم انسانی (دوازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون های آزمایشی سنجش و بهره مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون ها ، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می گردد. از شما عزیزان دعوت می شود، دیدگاه های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

@sanjesheducationgroup

@sanjeshserv

کانال های ارتباطی:

ریاضی و آمار (۲)

۱. گزینه ۳ درست است.

طبق جدول ارزشی استدلال در حالتی که $p \equiv F$ و $q \equiv T$ باشند، ارزش استدلال مغالطه نادرست می‌باشد.

p	q	$p \Rightarrow q$	$(p \Rightarrow q) \wedge q$	$((p \Rightarrow q) \wedge q) \Rightarrow p$
T	T	T	T	T
T	F	F	F	T
F	T	T	T	F
F	F	T	F	T

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۱ - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۲. گزینه ۱ درست است.

اگر $p \Rightarrow (p \wedge q)$ نادرست باشد؛ پس، مقدم p درست و تالی $(p \wedge q)$ نادرست است.

$$p \wedge q \equiv F \xrightarrow{p \equiv T} q \equiv F$$

بنابراین:

گزاره $r \Leftrightarrow (p \vee q)$ درست است. از طرفی $p \vee q \equiv T \vee F \equiv T$ می‌باشد؛ پس، $r \equiv T$.

با توجه به ارزش گزاره‌های r, q, p ارزش گزاره $(\sim r \Rightarrow (\sim p \wedge q)) \Leftrightarrow \sim q$ را به‌دست می‌آوریم:

$$((F \Rightarrow (F \wedge F)) \Leftrightarrow T) \equiv (T \Leftrightarrow T) \equiv T$$

چون ارزش گزاره داده‌شده همواره درست می‌باشد، در جدول ارزشی آن، ارزش نادرست نخواهیم داشت.

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۱ - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۳. گزینه ۲ درست است.

برای آنکه تابع کسری $f(x)$ تابع ثابت باشد، باید نسبت ضرایب جملات هم درجه صورت و مخرج یکسان باشد.

$$\frac{a-2}{a+1} = \frac{-4}{-1} \Rightarrow 4(a+1) = a-2 \Rightarrow 4a+4 = a-2 \Rightarrow 3a = -6 \Rightarrow a = -2$$

بنابراین:

$$f(x) = \frac{-4x-4}{-x-1} = \frac{4(-x-1)}{-x-1} \Rightarrow f(x) = 4$$

تابع ثابت $f(x)$ به‌صورت مقابل است:

$$af(5) = (-2)(4) = -8$$

در نتیجه:

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۴. گزینه ۴ درست است.

ابتدا مقدار n را به‌دست می‌آوریم:

$$n = [3\pi - 1] \xrightarrow{\pi \approx 3.14} n = [8.42] = 8$$

$$A = [\sqrt{2}] + [\sqrt{3}] + [\sqrt{4}] + [\sqrt{5}] + [\sqrt{6}] + [\sqrt{7}] + [\sqrt{8}]$$

بنابراین:

$$A = 1 + 1 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 12$$

یادآوری:

$$1 < \sqrt{2}, \sqrt{3} < 2$$

$$2 \leq \sqrt{4}, \sqrt{5}, \sqrt{6}, \sqrt{7}, \sqrt{8} < 3$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۲؛ سطح دشواری: ساده)

۵. گزینه ۲ درست است.

نقاط داده شده روی نمودار تابع همانی یا همان نیمساز ربع اول و سوم واقع شده‌اند؛ پس: ($y = x$)

$$\begin{cases} 3a + b = 2 \\ a + b = -4 \end{cases} \xrightarrow{\times(-1)} \begin{cases} 3a + b = 2 \\ -a - b = 4 \end{cases}$$

$$\underline{2a = 6 \Rightarrow a = 3}$$

$$a + b = -4 \xrightarrow{a=3} b = -7$$

با جایگذاری a و b تابع قدر مطلق مشخص می‌شود:

$$y = a|x + b + 3| - 6 \xrightarrow{a=3, b=-7} y = 3|x - 4| - 6$$

محل تقاطع نمودار با محور طول‌ها: ($y = 0$)

$$3|x - 4| - 6 = 0 \Rightarrow 3|x - 4| = 6 \Rightarrow |x - 4| = 2$$

$$\begin{cases} x - 4 = 2 \Rightarrow x = 6 \\ x - 4 = -2 \Rightarrow x = 2 \end{cases}$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۱ و ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۶. گزینه ۱ درست است.

$$\bar{x} = 2 \Rightarrow \bar{x} = 2(3/25) = 6/5$$

$$\bar{x} = \frac{6 + 5 + 10 + 3 + 3a + 4 + 10 + 7 + 9 + 8 + a + 8}{12} = 6/5$$

$$70 + 4a = 12 \times 6/5 \Rightarrow 70 + 4a = 78 \Rightarrow 4a = 8 \Rightarrow a = 2$$

با قرار دادن $a = 2$ داده‌های ۱۰, ۸, ۶ هر کدام دو بار تکرار شده‌اند. یکی از هر کدام آن‌ها را حذف می‌کنیم و برای داده‌های باقی‌مانده خط فقر (میان) به دست می‌آوریم.

۲, ۳, ۴, ۵, ۶, ۷, ۸, ۹, ۱۰

چون تعداد داده‌ها ۹ تاست، داده وسط یعنی ۶ میان است. پس خط فقر برحسب میان ۳ است.

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۳ - درس ۱؛ سطح دشواری: دشوار)

۷. گزینه ۲ درست است.

اگر تعداد بیکاران را x فرض کنیم، تعداد شاغلین $3x$ و جمعیت فعال $x + 3x = 4x$ می‌باشد؛ بنابراین:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$$

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{x}{4x} \times 100 = \frac{1}{4} \times 100 = 25\%$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۳ - درس ۳؛ سطح دشواری: ساده)

۸. گزینه ۲ درست است.

P گزاره‌ای نادرست است؛ زیرا:

$$\text{sign}(\underbrace{\sqrt{7} - 2\sqrt{2}}_{<0}) + [\underbrace{-\pi}_{\approx -3/14}] = -1 + (-4) = -5$$

گزاره «ارسطو شاگرد افلاطون است.» گزاره‌ای درست است، بنابراین گزاره q نیز درست است. ارزش گزاره مورد نظر را بررسی می‌کنیم:

$$((p \vee \sim r) \Leftrightarrow (r \wedge \sim q)) \equiv ((F \vee \sim r) \Leftrightarrow (r \wedge F)) \equiv (\sim r \Leftrightarrow F) \equiv r$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۱ - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۹. گزینه ۱ درست است.

عدد مورد نظر را x فرض می‌کنیم و معادله را می‌نویسیم:

$$x^2 - x^3 = \frac{1}{2}(2x + 8) - 20 \Rightarrow x^2 - x^3 = x + 4 - 20 \Rightarrow x^3 - x^2 + x = 16$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۱ - درس ۲؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰. گزینه ۳ درست است.

ضابطه تابع همانی، به صورت $f(x) = x$ می باشد. بنابراین:

$$f(x) = (a + 6)x + 2b - 1 \xrightarrow{f(x)=x} \begin{cases} a + 6 = 1 \Rightarrow a = -5 \\ 2b - 1 = 0 \Rightarrow b = \frac{1}{2} \end{cases}$$

در نمایش زوج مرتبی تابع ثابت، همه مؤلفه های دوم با یکدیگر مساوی هستند.

$$a + b = -5 + \frac{1}{2} = \frac{-9}{2} \Rightarrow \begin{cases} d = \frac{-9}{2} \\ c + 1 = \frac{-9}{2} \Rightarrow c = -\frac{11}{2} \end{cases}$$

مقادیر a, b, c, d را مرتب کرده و میانه آن ها را تعیین می کنیم.

$$-\frac{11}{2}, -5, -\frac{9}{2}, \frac{1}{2} \Rightarrow Q_2 = \frac{-5 + (-\frac{9}{2})}{2} = -\frac{19}{4}$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱. گزینه ۴ درست است.

$x = \sqrt{3}$ در دامنه $x \geq \frac{3}{2}$ قرار دارد. بنابراین مقدار آن از ضابطه بالایی به دست می آید.

$$f(\sqrt{3}) = 18 \Rightarrow [-\sqrt{3}] + b = 18 \xrightarrow{-\sqrt{3} \approx -1.7} -2 + b = 18 \Rightarrow b = 20$$

برای آنکه f تابع باشد، لازم است $f(\frac{3}{2})$ به ازای هر دو ضابطه، مقدار یکسانی به دست آید.

$$\left[-\frac{3}{2}\right] + b = 4\left(\frac{3}{2}\right)^2 - a \Rightarrow -2 + b = 9 - a \Rightarrow a + b = 11 \xrightarrow{b=20} a + 20 = 11 \Rightarrow a = -9$$

ضابطه تابع به صورت زیر نوشته می شود و برای تعیین $f(-2\sqrt{3})$ از ضابطه پایین استفاده می کنیم.

$$f(x) = \begin{cases} [-x] + 20 & x \geq \frac{3}{2} \\ 4x^2 - 9 & x \leq \frac{3}{2} \end{cases}$$

$$f(-2\sqrt{3}) = 4(-2\sqrt{3})^2 - 9 = 4(12) - 9 = 48 - 9 = 39$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۱ و ۲؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲. گزینه ۱ درست است.

برای تعیین طول نقاط برخورد نمودار توابع، ضابطه آن ها را مساوی قرار می دهیم.

$$f(x) = g(x) \Rightarrow 1 - (x + 2)^2 = |x + 1| - 1 \xrightarrow{x \geq -1}$$

حالت اول:

$$1 - (x^2 + 4x + 4) = x + 1 - 1 \Rightarrow x^2 + 5x + 3 = 0 \Rightarrow \Delta = 13 \Rightarrow$$

$$x = \frac{-5 \pm \sqrt{13}}{2} \Rightarrow x = \frac{-5 + \sqrt{13}}{2}, x = \frac{-5 - \sqrt{13}}{2}$$

فقط $\frac{-5 + \sqrt{13}}{2}$ در دامنه $x \geq -1$ قرار دارد.

حالت دوم: $f(x) = g(x) \Rightarrow 1 - (x+2)^2 = |x+1| - 1 \xrightarrow{x < -1}$

$$1 - (x^2 + 4x + 4) = -x - 1 - 1 \Rightarrow x^2 + 3x + 1 = 0 \Rightarrow \Delta = 5 \Rightarrow$$

$$x = \frac{-3 \pm \sqrt{5}}{2} \Rightarrow x = \frac{-3 + \sqrt{5}}{2}, x = \frac{-3 - \sqrt{5}}{2}$$

فقط $x = \frac{-3 - \sqrt{5}}{2}$ در دامنه $x < -1$ قرار دارد.

برای تعیین طول نقطه وسط پاره خط AB، میانگین طول نقاط برخورد را تعیین می‌کنیم.

$$\frac{\frac{-5 + \sqrt{13}}{2} + \frac{-3 - \sqrt{5}}{2}}{2} = \frac{\sqrt{13} - \sqrt{5} - 8}{4}$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۳. گزینه ۳ درست است.

با توجه به مختصات نقاط $(0, 2)$ و $(-2, 0)$ و $(-4, 2)$ ، ضابطه تابع g به صورت $g(x) = |x+2|$ است.

اشتراک دامنه توابع f و g را مشخص می‌کنیم.
 $D_f \cap D_g = \{-3, -2, \frac{1}{2}, 2\}$

با توجه به نمودار و همچنین ضابطه تابع g ، مشخص است که $g(-2) = 0$ است. در این صورت تابع $\frac{f}{g}$ در $x = -2$

تعریف نشده است. بنابراین $x = -2$ در دامنه $\frac{f}{g}$ وجود ندارد. به ازای دامنه $\frac{f}{g}$ ، مقادیر تابع $\frac{f}{g}$ را به دست می‌آوریم.

$$D_{\frac{f}{g}} = \{-3, \frac{1}{2}, 2\}$$

$$\left(\frac{f}{g}\right)(-3) = \frac{f(-3)}{g(-3)} = \frac{0}{|-3+2|} = 0$$

$$\left(\frac{f}{g}\right)\left(\frac{1}{2}\right) = \frac{f\left(\frac{1}{2}\right)}{g\left(\frac{1}{2}\right)} = \frac{-1 \cdot 0}{\left|\frac{1}{2}+2\right|} = \frac{-1 \cdot 0}{\frac{5}{2}} = -4$$

$$\left(\frac{f}{g}\right)(2) = \frac{f(2)}{g(2)} = \frac{6}{|2+2|} = \frac{6}{4} = \frac{3}{2}$$

برد تابع $\frac{f}{g}$ ، مجموعه $\{-4, 0, \frac{3}{2}\}$ است. مجموع اعضای آن را محاسبه می‌کنیم:
 $-4 + 0 + \frac{3}{2} = -\frac{5}{2}$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۴. گزینه ۲ درست است.

شاخص بهای کالاها و خدمات، از نسبت هزینه‌ها در سال مورد نظر به هزینه‌ها در سال پایه، برحسب درصد به دست می‌آید.

$$\frac{(240 \times 5) + (120 \times 6)}{(150 \times 5) + (85 \times 6)} \times 100 = \frac{1920}{1260} \times 100 \approx 150$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۳ - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۵. گزینه ۲ درست است.

$$\frac{480}{150} = 3,2$$

میانگین تعداد کلمات در هر جمله را محاسبه می‌کنیم.

$$\frac{72}{480} \times 100 = 15$$

درصد کلمات دشوار در متن را محاسبه می‌کنیم.

شاخص پایه آموزش را محاسبه می‌کنیم.

$$[(درصد کلمات دشوار در متن + میانگین تعداد کلمات در هر جمله) \times 0,4] = [(3,2 + 15) \times 0,4] = [7,28] = 7$$

(ریاضی و آمار (۲) - فصل ۳ - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

اقتصاد

۱۶. گزینه ۲ درست است.

(الف)

$$\text{تعداد سهام خریداری شده} = \frac{500,000,000 \text{ تومان}}{100,000 \text{ تومان}} = 5,000 \text{ سهم}$$

$$\text{درصد مالکیت} = \frac{500 \text{ میلیون تومان}}{400 \text{ میلیارد ریال}} \times 100 = \frac{500}{40,000} \times 100 = 1,25\%$$

توجه: حواستان به تبدیل واحد ریال به تومان باشد.

(ب)

$$\text{تعداد کل سهام شرکت} = \frac{40,000,000,000 \text{ تومان}}{100,000 \text{ تومان}} = 400,000 \text{ سهم}$$

(پ)

$$\text{تومان} 100,000 = \text{قیمت اولیه یا اسمی هر سهم}$$

$$\text{تومان} 40,000 = \frac{200,000,000 \text{ تومان}}{5,000 \text{ سهم}} = \text{سود تعلق گرفته به هر سهم}$$

$$\text{تومان} 140,000 = 100,000 + 40,000 = \text{قیمت بازاری یا ثانویه هر سهم}$$

(ت بررسی عبارت‌های نادرست:

(۱) بالاترین رکن در شرکت سهامی، مجمع عمومی سهام‌داران است.

(۲) نحوه تصمیم‌گیری در شرکت سهامی براساس هر سهم یک رأی است.

(درس ۲ و ۱۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۷. گزینه ۳ درست است.

کاهش قیمت کتری استیل، باعث افزایش خرید آن می‌شود، در نتیجه، فقط تقاضا برای خرید کتری برقی کاهش خواهد یافت.

نکته: کالاهای مکمل کالاهایی هستند که با هم استفاده می‌شوند؛ مانند کولر آبی و پوشال.

کالاهای جایگزین کالاهایی هستند که به جای همدیگر استفاده می‌شوند؛ مانند کتری برقی و کتری استیل.

(درس ۵؛ سطح دشواری: آسان)

۱۸. گزینه ۲ درست است.

کشور هلند دارای مزیت نسبی در تولید گل است؛ زیرا، مزیت نسبی به توانایی یک کشور در تولید یک کالا نسبت به سایر

کالاها در کشور خودش اشاره دارد. (هر کجا که حرف از هزینه فرصت شد، مزیت نسبی است.)

(درس ۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۹. گزینه ۴ درست است.

الف) برای محاسبه خرید خودنویس باید کل بودجه را به قیمت هر خودنویس تقسیم کنیم:

$$\text{الف)} \quad \frac{\text{تومان } ۳,۵۰۰,۰۰۰}{\text{تومان } ۱۴۰,۰۰۰} = ۲۵ = \text{حداکثر میزان خرید خودنویس}$$

ب) برای محاسبه قیمت هر سررسید کافی است کل بودجه را به بیشترین تعداد سررسید تقسیم کنیم:

$$\text{ب)} \quad \text{ریال } ۱,۷۵۰,۰۰۰ = \text{تومان } ۱۷۵,۰۰۰ = \frac{\text{تومان } ۳,۵۰۰,۰۰۰}{۲۰} = \text{قیمت هر سررسید}$$

توجه: حواستان باشد که در صورت سؤال قسمت «ب» قیمت را به ریال خواسته است و باید تبدیل واحد انجام دهیم.

پ) خرید ۱۶ سررسید به جای ۸ سررسید یعنی حرکت از نقطه C به نقطه a.

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{تومان } ۸ \times ۱۷۵,۰۰۰ = ۱,۴۰۰,۰۰۰ \text{ سررسید} \\ \text{تومان } ۳,۵۰۰,۰۰۰ - ۱,۴۰۰,۰۰۰ = ۲,۱۰۰,۰۰۰ \text{ بودجه باقی مانده برای خرید خودنویس} \\ \text{تومان } ۳,۵۰۰,۰۰۰ \text{ بودجه} \Rightarrow \text{نقطه C} \\ \text{تعداد خودنویس} = ۱۴۰,۰۰۰ \times X = ۲,۱۰۰,۰۰۰ \Rightarrow X = \frac{۲,۱۰۰,۰۰۰}{۱۴۰,۰۰۰} = ۱۵ \end{array} \right.$$

هزینه فرصت بر روی نمودار قید بودجه عبارت است از، آن کالایی که مقدار خرید آن کم می شود با حرکت از نقطه C به نقطه a، باید به جای ۱۵ خودکار، ۵ خودنویس بخریم یعنی از خرید ۱۰ خودنویس صرف نظر کنیم؛ پس:

$$\text{تومان } ۱۰ \times ۱۴۰,۰۰۰ = ۱,۴۰۰,۰۰۰ = \text{هزینه فرصت}$$

(درس ۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۲۰. گزینه ۱ درست است.

در اینجا با توجه به اطلاعاتی که در خصوص کشور «الف» داریم، می توانیم نرخ تورم را محاسبه کنیم؛ و از آنجایی که بیان شده است، نرخ تورم در این سه کشور یکسان است، می توانیم با استفاده از فرمول cpi قسمت «الف» و «ب» را پاسخ دهیم:

$$\text{نرخ cpi} = \frac{\text{قیمت ابتدای سال} - \text{قیمت انتهای سال}}{\text{قیمت ابتدایی}} \times ۱۰۰$$

$$\text{درصد } ۲۰ = \frac{۲۷۰,۰۰۰ - ۲۲۵,۰۰۰}{۲۲۵,۰۰۰} \times ۱۰۰ = \text{نرخ تورم یا cpi کشور «الف»}$$

$$\text{«ب»} \quad \frac{۷۵,۰۰۰ - X}{X} = \frac{۲۰}{۱۰۰} \Rightarrow ۲۰X = ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰۰X$$

$$\Rightarrow ۱۲۰X = ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ \Rightarrow X = \frac{۷۵,۰۰۰,۰۰۰}{۱۲۰} = ۶۲۵,۰۰۰$$

$$\text{«پ»} \quad \frac{X - ۴۳۰,۰۰۰}{۴۳۰,۰۰۰} = \frac{۲۰}{۱۰۰} \Rightarrow ۱۰۰X - ۴۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۸,۶۰۰,۰۰۰$$

$$\Rightarrow ۱۰۰X = ۴۳,۰۰۰,۰۰۰ + ۸,۶۰۰,۰۰۰ = ۵۱,۶۰۰,۰۰۰$$

$$\Rightarrow X = \frac{۵۱,۶۰۰,۰۰۰}{۱۰۰} = ۵۱۶,۰۰۰$$

(درس ۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۲۱. گزینه ۱ درست است.

بررسی موارد:

الف) محاسبه می شود.

ب) ارزش کالای واسطه ای در تولید ناخالص داخلی محاسبه نمی شود.

پ) کار و خدمات رایگان محاسبه نمی شوند.

ت) فعالیت‌های تولیدی خارج از مرزهای ایران، در تولید ناخالص داخلی محاسبه نمی‌شوند.
ث) محاسبه می‌شود.

ج) فعالیت‌های تولیدی غیرقانونی، در محاسبه تولید ناخالص داخلی لحاظ نمی‌شوند.
(درس ۱۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۲۲. گزینه ۳ درست است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

عبارت دوم: زمان لازم برای رسیدن به اهداف کوتاه‌مدت کمتر از ۲ ماه است.
عبارت سوم: ظروف فلزی هم به مانند ظروف پلاستیکی تجزیه‌ناپذیر هستند و به طبیعت آسیب می‌زنند.
(ترکیبی درس ۱۲ تا ۱۴؛ سطح دشواری: متوسط)

۲۳. گزینه ۲ درست است.

- فردی که توانایی حل مسئله دارد $\Leftarrow$ پرانگیزه
- فردی که خود را با شرایط بازار وفق می‌دهد و یا می‌آموزد $\Leftarrow$ یادگیرنده
- فردی که پس‌انداز و خوش‌نامی‌اش را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورد $\Leftarrow$ ریسک‌پذیر
(درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۲۴. گزینه ۱ درست است.

منحنی مرز امکانات تولید (PPF) به ما اجازه می‌دهد تا هزینه فرصت یک شرکت یا کشور را در زمانی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، مجسم کنیم.
(درس ۳ و ۴؛ سطح دشواری: آسان)

۲۵. گزینه ۳ درست است.

الف) دولت از بازار عوامل تولید، عوامل تولیدی که خانوارها فروخته یا اجاره داده‌اند را خریداری می‌کند و بهای آن را نیز پرداخت می‌کند.
ب) مالیات بر درآمد اشخاص مهم‌ترین نوع مالیات است. مالیات بر درآمد از هر کدام از انواع درآمدها جداگانه دریافت می‌شود؛ مانند، مالیات بر حقوق و مالیات بر درآمد املاک.
(درس ۶؛ سطح دشواری: دشوار)

۲۶. گزینه ۴ درست است.

الف) برای محاسبه نرخ بیکاری ابتدا باید جمعیت فعال را به‌دست آوریم:

$$\text{جمعیت فعال} = \text{بیکار} + \text{شاغل} \Rightarrow ۲۵,۰۰۰ + ۵,۵۰۰ = ۳۰,۵۰۰$$

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{۵,۵۰۰}{۳۰,۵۰۰} \times ۱۰۰ \approx ۱۸ \text{ درصد}$$

ب) رکود اقتصادی موجب ایجاد بیکاری دوره‌ای در جامعه می‌شود. همچنین باید مقدار مشخص‌شده افراد را از جمعیت شاغل کم و به بیکار بیفزاییم و مجدد نرخ بیکاری را محاسبه کنیم.

$$\begin{aligned} \text{جمعیت بیکار جدید} &\Rightarrow ۵,۵۰۰ + ۵۰۰ = ۶,۰۰۰ \\ \text{جمعیت شاغل جدید} &\Rightarrow ۲۵,۰۰۰ - ۵۰۰ = ۲۴,۵۰۰ \\ \text{جمعیت فعال جدید} &\Rightarrow ۶,۰۰۰ + ۲۴,۵۰۰ = ۳۰,۵۰۰ \\ \text{نرخ بیکاری} &= \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ = \frac{۶,۰۰۰}{۳۰,۵۰۰} \approx ۱۹ \text{ درصد} \end{aligned}$$

نرخ بیکاری ۱۹٪ می‌شود و افزایش می‌یابد.
(درس ۸؛ سطح دشواری: دشوار)

۲۷. گزینه ۲ درست است.

- در نیمه اول حکومت صفویه، علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه مستقلى شكل گرفت كه با ساير لايه‌هاى دینى، اجتماعى و فرهنگى كشور هماهنگى داشت.
 - در دوره قاجار، ايران فرصت طلايى خود را براى جبران كاستى‌ها، از دست داد.
 - در دوره پهلوى، بسيارى از كارخانجات بزرگ و زيرساخت‌هاى صنعتى ساخته شد.
 - در دوره قاجار، اقدامات مذهبى و ملى، صورت گرفت اما متأسفانه چندان اثربخش نبود.
- (درس ۱۰؛ سطح دشواری: آسان)

۲۸. گزینه ۴ درست است.

$$\left. \begin{array}{l} \text{A كالای} \Rightarrow 90 \times 400 = 36,000 \\ \text{B كالای} \Rightarrow 150 \times 500 = 75,000 \end{array} \right\} 111,000$$

$$\left. \begin{array}{l} \text{A كالای} \Rightarrow 90 \times 200 = 18,000 \\ \text{B كالای} \Rightarrow 150 \times 80 = 12,000 \end{array} \right\} 30,000$$

۲۰۱۹ اسمی = تولید
۲۰۱۹ واقعی = تولید

قيمت سال پایه

نکته: در محاسبه تولید اسمی، مقدار و قیمت تولید همان سال مدنظر است. اما در محاسبه تولید واقعی، مقدار همان سال را باید در قیمت محصول در سال پایه ضرب کنیم.

(درس ۱۱؛ سطح دشواری: دشوار)

۲۹. گزینه ۳ درست است.

- الف) سیاست‌هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای مدیریت حجم نقدینگی و حفظ ارزش پول اعمال می‌کند، «سیاست‌های پولی» است.
 - ب) یکی از روش‌هایی که بانک مرکزی کشورها برای کنترل تورم و تنظیم نقدینگی در گردش به کار می‌گیرند، «سیاست بازار باز» (فروش یا خرید اوراق مشارکت) است.
 - پ) زمانی که جامعه‌ای دچار تورم می‌شود، باید از سیاست پولی انقباضی یعنی کاهش نقدینگی در گردش استفاده کنیم.
- (درس ۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۰. گزینه ۱ درست است.

یکی از معایب سپرده‌گذاری در حساب‌های بلندمدت این است که پول باید تا مدت معینی که در قرارداد ذکر می‌شود، در بانک باقی بماند و مشتری نمی‌تواند هر زمان که لازم داشت آن را برداشت کند.

(درس ۱۲ تا ۱۴؛ سطح دشواری: متوسط)

علوم و فنون ادبی (۲)

۳۱. گزینه ۱ درست است.

- ث) شعر باباافغانی شیرازی، از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
 - ت) ترکیب‌بند عاشورایی محتشم کاشانی زبانزد است.
 - ب) ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل سبک هندی را به افق خیال عامه نزدیک کرده، سخن کلیم کاشانی را برجسته ساخته است.
 - الف) غزل‌های خواجه‌ی کرمانی، بر حافظ تأثیرگذار بوده است.
 - بررسی سایر عبارت‌ها:
 - پ) واقع‌گرایی شاخصه اصلی سخن وحشی بافقی است.
 - ج) صائب تبریزی، خداوندگار مضامین تازه شعری است.
 - چ) مثنوی «جمشید و خورشید» اثر سلمان ساوجی است.
- (علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۱ و ۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۲. گزینه ۲ درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «جامع‌التواریخ» اثر خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی است.

(۳) «مرصادالعباد» اثر نجم‌الدین رازی است.

(۴) «عالم‌آرای عباسی» اثر اسکندر بیگ ترکمان است.

(علوم و فنون ادبی (۲) - ترکیبی؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۳. گزینه ۱ درست است.

قالب غزل با توجه به نقش و سابقه کاربردش، اجازه جولان بیشتر در این میدان را نمی‌داد.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۷؛ سطح دشواری: آسان)

۳۴. گزینه ۳ درست است.

شکل درست سایر عبارت‌ها:

الف) در قرن یازدهم وابسته نبودن شعر به دربار باعث شد که طبقات و گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شوند.

ت) باباافغانی شیرازی نماینده شعر لطیف و فصیحی است که در قرن دهم به شیوه کسانی مانند حافظ و سعدی در جریان بود.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۵. گزینه ۴ درست است.

سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات نثر، از ویژگی‌های نثر سبک عراقی است.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۱۰؛ سطح دشواری: آسان)

۳۶. گزینه ۲ درست است.

در دوره صفویه از نثر مصنوع در فرمان‌ها و منشآت و دیباچه کتاب‌ها استفاده می‌شد؛ همچنان که دیباچه آثاری مثل شرفنامه

بدلیسی و عیار دانش به نثر مصنوع است؛ اما از کتبی که تماماً به این شیوه نوشته شده‌اند، از همه معروف‌تر عباس‌نامه وحید

قزوینی و محبوب‌القلوب از میرزا برخوردار فراهی است. [بدایع‌الوقایع واصفی، از جمله نثرهای ساده این دوره است که در

خارج از ایران نوشته شد؛ ضمن این که «حبیب‌السیر» نیز اثر خواندمیر و از نمونه‌های نثر بنیابین در این دوره به‌شمار می‌رود.]

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۱۰؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۷. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) در این بیت، واقع‌گرایی و توجه به دنیای بیرون دیده می‌شود که از ویژگی‌های فکری «سبک خراسانی» است.

(۲) شادی‌گرایی، از ویژگی‌های فکری «سبک خراسانی»، در این بیت مشهود است.

(۳) زمینی بودن معشوق، ویژگی فکری «سبک خراسانی» است که در این بیت وجود دارد.

(۴) توجه به دنیای درون و بی‌اعتباری دنیا که از ویژگی‌های فکری «سبک عراقی» است، در این بیت دیده می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۳۸. گزینه ۱ درست است.

در بیت، سه تشبیه و دو استعاره وجود دارد.

بررسی تشبیه‌های بیت:

۱- یاقوت لب (اضافه تشبیهی) ۲- شکرخنده (تشبیه درون‌واژه‌ای ← تشبیه خنده به شکر) ۳- لب از نظر سرخی و زیبایی، از

لعل برتر دانسته شده است. (تشبیه تفضیل) [در واقع شاعر می‌گوید که وقتی معشوق می‌خندد، لعل از حسادت به لب سرخ و

زیبای او خون به دل می‌شود.]

بررسی استعاره‌ها در بیت:

«خونین‌دل بودن» سنگ لعل و نیز نسبت دادن عمل «حسادت» به آن، هر دو، استعاره مکنیه و تشخیص است.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۳ و ۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۹. گزینه ۲ درست است.

ابتدا نیاز است مصراع اول را بازگردانی کنیم؛ به این شکل: «مرا قبله جان، طاق ابروی تو بود = قبله جان من طاق ابروی تو بود» / تشبیه‌ها: ۱- طاق ابرو (اضافه تشبیهی) ۲- طاق ابروی تو قبله جان من بود. (تشبیه بلیغ اسنادی) بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) لب مانند «لعل گویا» و دندان‌ها مانند «سلک (رشته) مروارید» است. (دو تشبیه)

(۳) «دانه خال»، «مرغ دل» و «زنجیر زلف»، هر سه اضافه تشبیهی هستند. «زنجیر سر زلف یار» نیز مانند «دام» است. (چهار تشبیه)

(۴) «نوعروس گل» و «مهد غنچه»، هر دو اضافه تشبیهی است. (دو تشبیه)

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۰. گزینه ۱ درست است.

این که سرو بتواند بندگی کند و بنده بالایی (قامت) یار باشد، «استعاره مکنیه و تشخیص» است؛ از طرفی، شاعر بالایی (قامت) یار را با سرو مقایسه کرده و بلکه قد یار را از نظر بلندی و راستی، از سرو برتر دانسته که «تشبیه تفضیل (مرجح)» خوانده می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) «لعل لب» اضافه تشبیهی است؛ همچنین «روی» به «زر» و «اشک» به «سیماب» تشبیه شده است. / بیت فاقد استعاره است.

(۳) «شمع رخ» اضافه تشبیهی است و «من (شاعر)» نیز به «پروانه» تشبیه شده است. / بیت فاقد استعاره است.

(۴) بیت فاقد تشبیه است. / «غم زده بودن دل» و این که «دل بتواند رازی را پنهان کند» استعاره مکنیه و تشخیص است.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۳ و ۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۱. گزینه ۴ درست است.

در این بیت هیچ واژه‌ای در معنای مجازی به کار نرفته است و «خون ریختن» عبارت کنایی است. («خونش بریز» کنایه از «لو را بکش») بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «جگر» مجاز از جرأت و شجاعت است؛ زیرا محل جرأت و شجاعت را جگر یا دل می‌دانستند.

(۲) «دست» مجاز از پنجه و انگشتان است که در زلف یار می‌رود. (کل دست به جای جزئی از آن (پنجه یا انگشتان دست) به کار رفته است).

(۳) «آب انگور» مجاز از شراب است؛ زیرا شراب از انگور یا آب انگور درست می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۲. گزینه ۱ درست است.

«آب عناب» استعاره مصرحه از اشک و «پسته» استعاره مصرحه از لب یا دهان یار است. / چرب‌زبان بودن لب یا دهان یار (پسته)، استعاره مکنیه و تشخیص است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) «نسبت دادن دهن به جوی کوثر» و این که «با جوی کوثر بتوان سخن گفت»، استعاره مکنیه و تشخیص است. / بیت فاقد استعاره مصرحه است.

(۳) این که «گل نرگس و درخت سرو بتوانند شاعر را به سوی چمن یا باغ فراخوانند» و نیز «مخاطب قرار گرفتن شیراز» (ای شیراز)، استعاره مکنیه و تشخیص است. / بیت فاقد استعاره مصرحه است.

(۴) «اهوی جان» اضافه تشبیهی است. «سنبل» استعاره مصرحه از زلف یار و «برگ گل» استعاره مصرحه از چهره یار است. / بیت فاقد استعاره مکنیه است. [این که جان مانند آهویی است که چراگاه خود را یافته است، تشخیص نیست].

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۴۳. گزینه ۲ درست است.

ماه در این بیت به قرینه کلمه «هاله»، همان ماه آسمان است و نسبت دادن عمل «سپرداختن» به آن، استعاره مکنیه و تشخیص به شمار می‌رود. / «سپرداختن» کنایه از تسلیم شدن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) شاعر در قالب تشبیه مرجح (تفضیل)، روی یار را از ماه زیباتر دانسته و می‌گوید کسانی که او را با ماه مقایسه کرده‌اند بی‌بصیرت هستند. / بیت فاقد استعاره است.

(۳) «سر» در این بیت مجاز از «قسمتی از سر مثلاً پیشانی» است. / بیت فاقد تشبیه است.

(۴) «سر» در این بیت مجاز از «موی سر» است. / بیت فاقد استعاره مکنیه است.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۳، ۶، ۹ و ۱۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۴. گزینه ۱ درست است.

الف) «فاخته واعظ شد» و «سرو منبر شد»، هر دو تشبیه بلیغ اسنادی است.

ث) «چشم داشتن» کنایه از توقع و انتظار داشتن است.

ب) «دختر رز» استعاره مصرحه از شراب است. [ضمن آنکه در ترکیب «دختر رز»، استعاره مکنیه و تشخیص وجود دارد.]

پ) «بیخ طرب» اضافه استعاری و استعاره مکنیه است؛ به علاوه، این که اندوه و غم دلتنگ بشوند، تشخیص و استعاره مکنیه است.

ت) «نگین» مجاز از انگشتر است.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۳، ۶، ۹ و ۱۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۵. گزینه ۲ درست است.

تقطیع هجایی و وزن بیت:

مَج	ل	س	ما	بی	ت	نَ	دا	رَد	فُ	روغ
—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	—
زَا	ک	رُ	خَت	شَم	ع	شَد	پَس	تا	ن	ماست
—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	—
مفتعلن			مفتعلن			فاعلن				

تقطیع هجایی و وزن سایر ابیات:

ابیات «۱»، «۳» و «۴» همگی در وزن مشترک و یکسان «—U—|—U—|—U—»: «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» سروده شده‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۵ و ۸؛ سطح دشواری: آسان)

۴۶. گزینه ۴ درست است.

تقطیع هجایی و وزن مشترک مصراع سؤال و مصراع‌های «ب»، «پ» و «ج»: —|UU—|UU—|UU—

تقطیع هجایی و وزن سایر مصراع‌ها:

الف) «—|—|—|UU—|UU—|UU—»

ت) «—|UU—|UU—|UU—|UU—»

ث) «—|UU—|U—U—|UU—»

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۸؛ سطح دشواری: نسبتاً دشوار)

۴۷. گزینه ۴ درست است.

وزن بیت اول: «—U—|—U—|—U—|—U—»: مستفعلن فاعلن مستفعلن فاعلن یا «—U—|—U—|—U—|—U—»:

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن (وزن همسان دولختی یا دوری)

وزن بیت دوم: «—U—|—U—|—U—|—U—»: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (وزن همسان تکراری یا تک‌پایه‌ای)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) وزن بیت اول: «—U—|—U—|—U—|—U—»: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن (وزن همسان دولختی یا دوری)

وزن بیت دوم: «—U—|—U—|—U—|—U—»: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (وزن همسان دولختی یا دوری)

۲) وزن بیت اول: «—U—|—U—|—U—|—U—»: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن (وزن همسان تکراری یا تک‌پایه‌ای)

یا تک‌پایه‌ای)

وزن بیت دوم: «—UU—|—UU—|—UU—|—UU—»: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (وزن همسان تکراری یا تک‌پایه‌ای)

۳) وزن بیت اول: «—UU—|—U—U—|—UU—|—U—U—»: مفاعلاتن فاعلاتن مفاعلاتن فاعلن (وزن همسان دولختی یا دوری)

وزن بیت دوم: «—U—U—|—U—U—|—UU—|—UU—»: مفتعلن مفاعلاتن مفتعلن مفاعلاتن (وزن همسان دولختی یا دوری)

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۵، ۸ و ۱۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۸. گزینه ۳ درست است.

هر مصراع این بیت، ۱۲ هجا و ۴ رکن عروضی دارد؛ به این صورت: «—U—|—U—|—U—|—U—»: فاعلن فاعلن

فعلول فاعلن [تعداد هجاهای هر رکن عروضی، ۳ هجا و مجموع هجاهای هر مصراع ۱۲ هجاست.]

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) هر مصراع این بیت، ۱۶ هجا و ۴ رکن عروضی دارد؛ به این صورت: «--UU|--UU|--UU|--UU»
 فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن [تعداد هجاهای هر رکن عروضی، ۴ هجا و مجموع هجاهای هر مصراع ۱۶ هجاست].
- (۲) هر مصراع این بیت، ۱۶ هجا و ۴ رکن عروضی دارد؛ به این صورت: «---U|---U|---U|---U»
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن [تعداد هجاهای هر رکن عروضی، ۴ هجا و مجموع هجاهای هر مصراع ۱۶ هجاست].
- (۴) هر مصراع این بیت، ۱۶ هجا و ۴ رکن عروضی دارد؛ به این صورت: «-U-U|-UU|-U-U|-UU»
 مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن [تعداد هجاهای هر رکن عروضی، ۴ هجا و مجموع هجاهای هر مصراع ۱۶ هجاست].
- (علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۵، ۸ و ۱۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۹. گزینه ۱ درست است.

وزن مصراع‌های اول، سوم، ششم و هفتم نادرست است.

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌ها:

مصراع اول:

بِ	هَـ	خا	مُ	شی	هیـ	چ	پیـ	را	یِ	نیست
U	—	—	U	—	—	U	—	—	—	—
فعولن			فعولن			فعولن			فَعْل	

مصراع دوم:

چ	چش	م	پا	سُ	خَس	تَ	زین	دَ	رِی	چ	ها	یِ	بَس	تِ	اَت
U	—	U	—	U	—	U	—	U	—	U	—	U	—	U	—
مفاعِلن				مفاعِلن				مفاعِلن				مفاعِلن			

مصراع سوم:

ای	لُعَـ	بَـ	تِی	کَزَـ	لُعَـ	بَـ	تِی	مُخَـ	تَا	ر	گَشَـ	تِی
—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—
مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن				

مصراع چهارم:

آ	ییـ	نِ	تَقـ	وا	ما	نیـ	ز	دا	نیم
—	—	U	—	—	—	—	U	—	—
فَعْلُن		فعولُن		فعولُن		فعولُن		فعولُن	

مصراع پنجم:

مَـ	را	عِشـ	ق	دُ	تا	کَر	د	بِ	هِنـ	گا	مِ	جَـ	وا	نی
U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—
مفاعیلُ				مفاعیلُ				مفاعیلُ				مفاعی		

مصراع ششم:

مَـ	گَـ	ریـ	بو	د	بَخـ	شِـ	شَم	زِ	فَـ	لَک
U	U	—	—	U	—	U	—	U	U	—
فعلاتن			مفاعیلن				فعْلُن			

أَشْ	كَمْ	عَ	قِي	ق	چَ	رَا	گَر	اَو	عَ	قِي	ق	لَ	بَسَتْ
—	—	U	—	U	U	—	—	—	U	—	U	U	—
مستفعلن				فعلُن			مستفعلن			فعلُن			

۵۰. گزینه ۴ درست است.

«--|UU--|---|UU--»: مستفعلٌ مفعولٌ مستفعلٌ مفعولٌ» يا --U|U--|--U|U--: --U|U--|---|UU--»

سایر ابیات هم در وزن دوری (دولختی) سروده شده‌اند؛ اما تنها به یک شکل قابل تقسیم‌بندی هجایی‌اند؛ به این صورت:

(١) « --U- | U-UU | --U- | U-UU » : فعلاتُ فاعلاتنِ : فعلاتُ فاعلاتنِ :

(۲) « UU | -U-U | --UU | -U-U »: مفاعلتين مفاعلتين

(٣) « -UU- | -UU- | -U- | -UU- » : مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

(علوم و فنون ادبی) (۲) - درس ۱۱: سطح دشواری: متوسط

۵۱. گزینه ۳ درست است.

بررسی وزن ابیات:

الف) «U---|U---|U---»: مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن»

ب) «-UU- / -UU- / -UU-»: مفتعلن مفتعلن فاعلن»

پ) «U/U/U: مفاعیلن مفاعیلن مفاعی (فعلولن)»

ت) «-UU- / -UU- / -UU-»: مفتعلن مفتعلن مفتعلن»

ث) «U—U—U/U—U—U: مفاعيلُ مفاعيلُ مفاعي (فعلولن)»

ج) «-UU- / -UU- / -UU-»: مفتعلن مفتعلن فاعلن»

[آیات «ب» و «ج» در وزن «مفتعلن مفتعلن فاعلن» و بیت «پ» در وزن «مفاعیلن مفاعیلن فعولن» سروده شده است.]

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۵ و ۸؛ سطح دشواری: دشوار)

۵۲. گزینه ۲ درست است.

در این بیت ۴ تشبیه دیده می‌شود: ۱- تو ماهی (تشبیه بلیغ اسنادی) ۲- تو سروی (تشبیه بلیغ اسنادی) ۳- مشک بو (آنکه بویی چون مُشک

دارد ← تشبیه درون واژه‌ای) ۴-سیم ساق (آنکه ساق پایش چون سیم (نقره) است ← تشبیه درون واژه‌ای)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) وزن مشترک بیت سؤال و بیت گزینه «۱»: «-U/-U-/-U/-U-»: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن» یا «

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن» (وزن همسان دولختی یا دوری)

(۳) مفهوم مشترک بیت سؤال و بیت گزینه «۳»: ترجیح زیبایی‌های معشوق بر سایر مظاهر زیبایی؛ برتری معشوق بر هر کس و هر چیز [شاعر

در بیت سؤال، با استفاده از «تشبیه تفضیل یا مرجح»، معشوق را بر «ماه» و «مشک» ترجیح داده و در بیت گزینه «۳» نیز، معشوق با استفاده از

همین نوع تشبیه، از «سرو» و «طوطی» برتر دانسته شده است.

۴) بیت - چنان که در بررسی گزینه «۱» گفته شد - در وزن همسان دولختی یا دوری سروده شده است.

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۳ و ۸؛ سطح دشواری: دشوار)

۵۳. گزینه ۳ درست است.

مفهوم بیت اول: بی‌ارزش بودن دنیا و امور مادی (مظاهر دنیایی) و لزوم بی‌توجهی به آن

مفهوم بیت دوم: لزوم توجه به صفای باطن؛ زدودن گرد تعلقات و ناپاکی‌ها از آئینه دل برای درک و دریافت حقیقت

مفهوم مشترک ابیات در سایر گزینه‌ها:

- (۱) ناپایداری و گذر عمر و رسیدن آدمی به پایان حیات (مرگ)
- (۲) بی‌اختیاری انسان در سرنوشت خود؛ جبرگرایی
- (۴) هرکسی محرم شنیدن حرف‌های آدم نیست؛ نبود محرم و یار همدل برای بیان درد و داغ عشق (علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۶، ۹ و ۱۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۴. گزینه ۱ درست است.

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه (۱): دل غمگین و محزون، غم می‌آفریند و با شادی و طرب میانه‌ای ندارد. بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) غمی که از جانب یار باشد، شادی‌آفرین است.
- (۳) صبر و شکیبایی در عشق، موجب اندوه عاشق است.
- (۴) سخن سرد و بی‌روح تأثیرگذار نیست.
- (علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۴؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۵. گزینه ۱ درست است.

مفهوم بیت (۱): رهایی از بند عشق ممکن نیست؛ تلاش عاشق برای رهایی از عشق بی‌فایده است. مفهوم مشترک سایر ابیات: عاشق به دنبال رهایی از بند عشق نیست؛ خوش بودن عاشق به گرفتاری در عشق (علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۲؛ سطح دشواری: دشوار)

جامعه‌شناسی (۲)

۵۶. گزینه ۳ درست است.

- فرهنگ اسلامی، به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را درون خود هضم و جذب می‌کرد یا دست کم آنان را ناگزیر می‌ساخت که برای بقای خود، در ظاهر از مفاهیم و ارزش‌های دینی استفاده کنند.

- بسیاری از نخبگان کشورهای اسلامی تا قبل از انقلاب اسلامی ایران، برای مقابله با سلطه استعمار، از مکاتب و روش‌های غربی استفاده می‌کردند که این مکاتب وحدت امت اسلامی را مخدوش می‌کردند.

- استبداد قومی با وجود اینکه دارای هویتی غیراسلامی بود، به دلیل اینکه پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

(جامعه‌شناسی (۲) - درس ۴، ص ۲۹ و ۳۱ و ۳۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۷. گزینه ۴ درست است.

دین اسلام با دعوت فراگیر خود، ایجاد یک فرهنگ جهانی را مورد توجه قرار داده است. اصول آن به قوم و گروه خاصی تعلق ندارند، بلکه جهان شمول هستند. عقل زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است.

انسان مسئول آباد کردن این جهان است. از دید اسلام سعادت و عزت انسان در نزدیک شدن به خداوند و رسیدن به مقام خلافت الهی است.

(جامعه‌شناسی (۲) - درس ۴، ص ۲۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۸. گزینه ۲ درست است.

- فرو ریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس، پادشاهان و قدرت‌های محلی به‌عنوان رقیبان دنیاطلب کلیسا، فرصت ظهور و بروز پیدا کنند.

- در فرهنگ دینی، اگر افراد هواهای نفسانی خود را دنبال کنند، آن را به‌صورت آشکار و رسمی اظهار نمی‌کنند، بلکه نفس‌پرستی خویش را در قالب مفاهیم دینی پنهان می‌کنند.

- فلسفه‌های روشنگری، سکولاریسم را از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن تسری داد و فرهنگ معاصر غرب را پدید آورد.

- با رشد تجارت، کشف آمریکا و بالا گرفتن تب طلا، زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب - رعیتی فراهم آمد.

(جامعه‌شناسی (۲) - درس ۵ و ۶، ص ۴۰ و ۴۶ و ۴۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۹. گزینه ۴ درست است.

- ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؛ زیرا این علوم موجب می‌شوند که فرهنگ‌های دینی، هویت خود را از نگاه فرهنگ غربی بازنگری و ارزیابی کنند.
 - تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و کانون‌های صهیونیستی، نه تنها هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌کنند، بلکه آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک غرب است.
 - کانون‌های ثروت و قدرت برای حفظ منافع خود، از طریق سازمان‌های بین‌المللی، موانع موجود بر سر راه تجارت بین‌المللی را برمی‌دارند و استقلال اقتصادی و سیاسی کشورهای مختلف را مخدوش می‌سازند.
 - کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند ولی این انتقال، در جهت استقلال این کشورها یا تعدیل جهانی ثروت نیست بلکه در جهت منافع بیشتر کشورهای استعمارگر است.
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۸، ص ۶۶ و ۶۸ و ۷۰ و ۷۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۰. گزینه ۱ درست است.

فعالیت اجتماعی سیاسی	ویژگی	نمونه تاریخی
مقاومت منفی	همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه	تدوین رساله‌های جهادیه
فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی	اصلاح رفتار حاکمان	جنبش تنباکو
انقلاب اجتماعی	تغییر ساختار سیاسی	جنبش عدالتخانه و انقلاب مشروطه

(جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۴، ص ۱۱۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۱. گزینه ۲ درست است.

- لیبرالیسم اولیه باعث ایجاد چالش فقر و غنا شده که برخی از اندیشمندان اروپایی مانند کارل مارکس برای حل مشکل فقر و غنا، در چارچوب ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگ جدید غرب، در نیمه دوم قرن نوزدهم به نقد لیبرالیسم اقتصادی پرداختند.
 - از آنجایی که در نظام‌های لیبرالیستی سرمایه و دارایی حرف اول را می‌زند به آن سرمایه‌داری نیز می‌گویند. مخالفان و طرفداران سرمایه‌داری طی قرن بیستم، بلوک شرق و غرب را شکل دادند.
 - بلوک شرق شامل شوروی سابق، کشورهای اروپای شرقی و چین بود و بلوک غرب، آمریکا و اروپای غربی را در برمی‌گرفت.
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۹، ص ۷۹ و ۸۰؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۲. گزینه ۳ درست است.

- متفکران غربی و متفکران مسلمان، جهان هستی را به دو دسته تقسیم می‌کنند که در بحث جهان انسانی اشتراک نظر دارند، یعنی هر دو، جهان انسانی را به دو جهان ذهنی و فرهنگی (یا جهان فردی و جهان اجتماعی) تقسیم می‌کنند ولی در رابطه با جهان طبیعی، نظرات متفاوتی دارند. متفکران غربی جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند و آن را در مقابل جهان انسانی قرار می‌دهند. به این ترتیب از وجود سه جهان سخن می‌گویند. جهان طبیعت، جهان ذهن و جهان فرهنگ.
 - در مقابل، متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند. از نظر آنان، جهان طبیعت بخشی از جهان تکوینی است و جهان تکوینی را هم به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱، ص ۶؛ سطح دشواری: آسان)

۶۳. گزینه ۳ درست است.

- فرهنگ‌هایی که به حقیقتی قائل نباشند، نمی‌توانند معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند و در نتیجه، نمی‌توانند از حقانیت ارزش‌های خود دفاع کنند. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۲، ص ۱۵)
 - فرهنگ جهانی باید روحیه تعهد و مسئولیت را در انسان‌ها ایجاد کند تا زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان شمول را فراهم آورد. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۲، ص ۱۶)
 - «بنای یادبود تجارت برده و تندیس‌های به کار رفته در آن در امتداد جاده بردگان در غرب کشور بنین در قاره آفریقا» (استعمار قدیم) - «بازی رایانه‌ای که در آن حمله به ایران و مناطقی از تهران شبیه‌سازی شده است» (استعمار فرانو چون در آن از ابزار رسانه استفاده شده است)
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۳، ص ۲۴ و ۲۵).

۶۴. گزینه ۱ درست است.

- مورد «پ» درست و موارد «الف»، «ب» و «ت» نادرست است.
- بررسی عبارت‌های نادرست:
- الف) برعکس عنوان شده یعنی زوال تدریجی قدرت کلیسا منجر به حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ (کنت‌ها و لردها) شد. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۷، ص ۵۷)
- ب) در مرحله پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت نبود که کشورهای غربی برای رسیدن به اهداف خود از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده می‌کردند بلکه این مورد در مرحله به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری به وجود آمد. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۷، ص ۵۸)
- ت) خود گزاره درست عنوان شده فقط نمونه‌ها نادرست است؛ یعنی، کشورهای چین، ایران و عثمانی نیمه استعماری و کشور هند، اندونزی و الجزایر استعمار کامل شده بودند.
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۷، ص ۶۰ و ۶۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۵. گزینه ۴ درست است.

- در گزینه ۱ و ۳: مورد «ب» نادرست است: انقلاب اسلامی ایران با الگو گرفتن از فقه اجتماعی و سیاسی شیعی، از منظر دینی و فرهنگی به شناخت بحران‌ها و چالش‌های جهان اسلام پرداخت. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۵، ص ۱۲۵)
- در گزینه ۲، مورد «پ» نادرست است: این انقلاب‌ها و جنبش‌ها که مستقل از ارزش‌ها و آرمان‌های جهان غرب شکل گرفت، شاهدی گویا برای حضور تاریخ‌ساز فرهنگ‌های غیرغربی بود. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۵، ص ۱۳۰)
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۵، ص ۱۳۰ و ۱۲۵؛ سطح دشواری: دشوار)

۶۶. گزینه ۲ درست است.

- علت وقوع دو جنگ جهانی ← رقابت بر سر مناطق استعماری
- علت شکل‌گیری نظریه‌هایی که جنگ را از کشورهای غربی به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی که تحت سلطه جهان غرب منتقل کرده‌اند ← بعد از فروپاشی بلوک شرق جستجوی طرف دیگری برای جنگ توسط نظریه‌پردازان غربی
- ضعف و فقر کشورهای پیرامونی ← عملکرد کشورهای مرکزی
- رونق بخشیدن به اقتصاد وابسته به تسلیحات نظامی کشورهای صنعتی ← جنگ سرد دو بلوک به همراه جنگ گرم در مناطق پیرامونی
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۰، ص ۸۵ و ۸۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۷. گزینه ۴ درست است.

- افتراق چالش فقر و غنا با بحران اقتصادی ← آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است.
- نمونه‌هایی از بحران‌های زیست‌محیطی در دو قرن اخیر ← بحران ابیجان و بحران بوپال
- در صورتی که کنترل نشود می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود ← بحران اقتصادی
- منجر به آسیب‌های اجتماعی اقتصادی و سیاسی شد ← بحران زیست‌محیطی
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۱، ص ۹۳ و ۹۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۸. گزینه ۱ درست است.

- قرن نوزدهم ← تنها را درست برای شناخت جهان هستی روش تجربی است.
- نیمه دوم قرن بیستم ← علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست.
- قرون وسطی ← شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شود.
- نیمه اول قرن بیستم ← محدود شدن علم به امور طبیعی
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۲، ص ۱۰۰ و ۹۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۹. گزینه ۳ درست است.

- الف ← به اندیشه سیاسی قوم‌گرایانه غرب متجدد روی آورده بودند
- ب ← روشنفکران چپ
- پ ← اعتراض آنان به دلیل گریز از اسلام نبود.
- ت ← نخستین بیدارگران اسلامی
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۳، ص ۱۱۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۰. گزینه ۲ درست است.

- شکل‌گیری نظریه‌های افول سکولاریسم ← انقلاب اسلامی ایران
- تمامی کشورهای بلوک شرق بلوک غرب متحد شده بودند ← جنگ تحمیلی عراق علیه ایران
- نظام لیبرال دموکراسی محصول نهایی تاریخ بشر است ← پایان تاریخ فوکویاما
- تقلیدی از انقلاب‌های مدرن ← جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم
- (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۵، ص ۱۳۳ و ۱۳۴؛ سطح دشواری: متوسط)

تاریخ (۲)

۷۱. گزینه ۱ درست است.

گزینه پاسخ:

تک‌نگاری از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد. در این نوع تاریخ‌نگاری مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف ثبت و ضبط می‌کردند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

- (۲) مربوط به تاریخ‌های محلی است.
- (۳) مربوط به تاریخ‌های عمومی است.
- (۴) مربوط به تاریخ‌های سلسله‌ای است.
- (تاریخ (۲) - درس ۱، ص ۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۷۲. گزینه ۲ درست است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف) در تاریخ‌نگاری روایی مانند تاریخ طبری، مورخ روایت‌های متعدد و مختلف درباره یک موضوع واحد را با آوردن اسناد، ذکر می‌کند.

(ت) مورخانی مانند مسعودی در گذشته، برای بررسی درستی و نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند و مکان رویدادها را از نزدیک بررسی می‌کردند.

(تاریخ (۲) - درس ۲، ص ۱۴ و ۱۷ و ۱۸؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۳. گزینه ۴ درست است.

- مورخان و سیره‌نویسان به رقابت و درگیری‌های پیاپی اوس و خزرج در آن شهر اشاره کرده‌اند.
- سیره‌نویسان، اسامی اشخاصی را که در نتیجه فرمان رسول خدا با یکدیگر برادر شدند، ثبت کرده‌اند.
- آیات قرآن، کتاب‌های سیره و منابع حدیثی به برخی از خصوصیات و رفتارهای منافقان مدینه اشار کرده‌اند.
- (تاریخ (۲) - درس ۴، ص ۳۱ و ۳۵ و ۳۸؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۴. گزینه ۱ درست است.

بررسی سؤالات مطرح‌شده:

(الف) امویان، از خاندان قدرتمند قبیله قریش در عصر جاهلیت به شمار می‌رفتند. این خاندان از طریق تجارت و اداره برخی از مناصب کعبه، ثروت فراوانی اندوخته بود. پس از بعثت پیامبر، بنی‌امیه با سرسختی تمام، در برابر دعوت به اسلام، ایستادگی کردند و رئیس آنان ابوسفیان، رهبری سیاسی - نظامی قریش علیه مسلمانان را به دست گرفت. خاندان بنی‌امیه پس از فتح مکه، مسلمان شدند. (ص ۵۳)

(ب) حکومت طولانی مدت معاویه بر منطقه شام، این منطقه را به پایگاهی مناسب و مطمئن برای قدرت‌طلبی و ثروت‌اندوزی بنی‌امیه تبدیل کرد. معاویه در طی این مدت با فریب‌کاری و تبلیغات فراوان، پشتیبانی کامل مردم شام را نسبت به خود و خاندانش جلب کرد. از این‌رو، شامی‌ها در جریان شورش معاویه بر امام علی (ع) و امام حسن (ع)، از امویان طرفداری کردند. (ص ۵۴)

(پ) در عصر اموی، سپاهیان مسلمان، مناطق وسیعی را در شرق و غرب قلمرو خلافت گشودند. یکی از مهم‌ترین فتوحات مسلمانان در زمان بنی‌امیه، فتح اسپانیا (اندلس) به دست سردارانی چون طارق بن زیاد و موسی بن نصیر بود. (ص ۵۵)

(تاریخ (۲) - درس ۶، ص ۵۳ الی ۵۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۷۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی سؤالات مطرح شده:

(الف) سقّاح در ابتدای خلافتش مدعی شد که جانشینی پیامبر، حق خاندان او بوده، ولی امویان آن را به زور غصب کرده‌اند و اکنون حق به حق‌دار رسیده است. (ص ۶۶)

(ب) یکی از اقدامات مهم منصور تعلیم و تثبیت خلافت خاندان خود، بنای شهر بغداد را به‌عنوان پایتخت عباسیان بود. این شهر در مکانی نزدیک تیسفون، پایتخت ساسانیان و براساس سنت شهرسازی ایران باستان ساخته شد. (ص ۶۷)

(پ) هارون الرشید، پنجمین خلیفه عباسی (حک ۱۷۰ - ۱۹۳) که مقام و حتی جانش را مدیون دبیر و مربی خویش، یعنی پسر خالد برمکی بود، اداره امور خلافت را به او سپرد. (ص ۶۹)

(ت) مأمون علاقه فراوانی به مباحث و مناظره‌های علمی از خود نشان می‌داد و دانشمندان و عالمانی که اندیشه و عقاید متفاوتی داشتند، در حضور او مباحثه و مناظره می‌کردند. (ص ۷۲)

(تاریخ (۲) - درس ۷، ص ۶۶ و ۶۷ و ۶۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۷۶. گزینه ۲ درست است.

ترتیب زمانی وقایع مطرح شده:

(الف) از میان برداشتن حکومت آل منذر (لخمیان)، توسط خسرو پرویز انجام شد. (پیش از سقوط ساسانیان) (ص ۸۱)

(ب) همزمان با خلافت عمر بن خطاب، یزدگرد سوم بر تخت نشست؛ او توانست به امور کشور کمی سامان دهد و سپاه ایران با شکست مسلمانان در جنگ جسر یا پل (۱۳ ق) بیشتر متصرفات را از اعراب پس گرفت. (ص ۸۱)

(ت) پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهالوند سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد. فاتحان، این پیروزی را «فتح‌الفتوح» نامیدند. (۲۱ ق)

(پ) عده‌ای از ایرانیان، از طریق مقایسه زندگی ایرانیان باستان با زندگی اعراب عصر جاهلیت، به تحقیر قوم عرب پرداختند. اینان به «شعوبیان» معروف شدند. این جنبش در دوره امویان و دوره اول عباسیان همچنان در عراق فعال بود. (ص ۸۶)

(تاریخ (۲) - درس ۸، ص ۸۱ و ۸۳ و ۸۶؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۷. گزینه ۳ درست است.

(الف) در سراسر دوره حکومت ایلخانان (۶۵۴ - ۷۳۶ ق) وضعیت یکسان و یکنواختی وجود نداشت. دوره حاکمیت آن‌ها را می‌توان به دو دوره نامسلمانی و دوره مسلمانی تقسیم کرد. (تاریخ (۲) - درس (۱۱)، ص ۱۱۵)

(ب) شهر و شهرنشینی در عصر تیموریان برخلاف اوایل دوره مغول، دچار رکود و زوال نشد. تیمور با وجود یورش‌ها و کشتارهای زیادی که انجام داد، به شهرسازی علاقه‌مند بود. (تاریخ (۲) - درس ۱۱ - ص ۱۱۹)

(پ) ایلخانان مغول از مشوقان پدید آوردن شاهنامه‌های مصور به شمار می‌روند. نمونه باقی‌مانده آن، شاهنامه مشهور به «دموت» بود. (تاریخ (۲) - درس ۱۲ - ص ۱۲۸)

(ت) از مشهورترین آثار تاریخ‌نگاری این دوره می‌توان به کتاب «حبیب‌السیر» تألیف غیاث‌الدین خواندمیر در سلطنت شاه اسماعیل اول اشاره کرد. (تاریخ (۲) - درس ۱۴، ص ۱۴۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۸. گزینه ۱ درست است.

(۲) عبارت اول مربوط به دوران شاه سلطان حسین است - عبارت دوم مربوط به دوران شاه صفی است.

(۳) هر دو عبارت مربوط به دوران شاه سلطان حسین است.

(۴) عبارت اول مربوط به دوران شاه سلیمان است - عبارت دوم مربوط به دوران شاه سلطان حسین است.

(تاریخ (۲) - درس ۱۳ - ص ۱۴۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۷۹. گزینه ۲ درست است.

(الف) کاخ عالی قاپو به‌عنوان نماد قدرت سیاسی بر میدان نقش جهان اشراف داشت.

(تاریخ (۲) - درس ۱۴، ص ۱۵۱)

(ب) مهم‌ترین نوآوری رضا عباسی در نگارگری این بود که زندگی روزمره عموم مردم و فعالیت اصناف و پیشه‌وران را به تصویر می‌کشید. (تاریخ (۲) - درس ۱۴، ص ۱۵۴)

پ) اصفهان و یزد و کاشان از مهم‌ترین کانون‌های پارچه‌های زری‌بافت بودند و بافندگان کرمان در تولید شالِ ترمه مهارت داشتند. (تاریخ (۲) - درس ۱۴ - ص ۱۵۵)

ت) صفویان هنر اصيل فرش‌بافی ایران را از حالت روستایی و عشایری خارج کردند و به‌صورت یک صنعت ملی درآوردند. (تاریخ (۲) - درس ۱۴، ص ۱۵۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۰. گزینه ۲ درست است.

شرح موارد درست:

ب) شارلمانی، همچون پدر و نیای خود، با پاپ متحد شد و از او در برابر دشمنان و رقیبانش پشتیبانی کرد. پاپ نیز لقب «امپراتور مقدس روم» را به او داد. (تاریخ (۲) - درس ۱۵ - ص ۱۶۵)

پ) در قرون وسطی کشاورزی پیوسته پیشرفت کرد، اما این پیشرفت چندان محسوس نبود. اختراع خیش آهنی، بهره‌گیری وسیع از اسب در امور زراعی و استفاده درست از کود حیوانی موجب بهبود کشاورزی و افزایش محصول شد. بررسی موارد نادرست:

الف) امپراتوری روم شرقی، بر اثر فتح قسطنطنیه توسط ترکان مسلمان عثمانی (۱۴۵۳) متلاشی شد.

ت) مدارس حقوق و طب از نخستین مراکز آموزش عالی اروپایی بودند که در ایتالیا گشایش یافت.

(تاریخ (۲) - درس ۱۵، ص ۱۶۵؛ سطح دشواری: دشوار)

جغرافیا (۲)

۸۱. گزینه ۱ درست است.

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به‌هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.

(جغرافیا (۲) - درس ۱، ص ۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۲. گزینه ۳ درست است.

توضیح سایر گزینه‌ها:

۱) اشاره دارد به اینکه انسان‌ها نواحی را به‌وجود می‌آورند.

۲) اشاره به تأثیر متقابل نواحی بر یکدیگر دارد.

۴) اشاره دارد به این مطلب که مرزهای نواحی قابل تغییرند.

(جغرافیا (۲) - درس ۲، ص ۱۲ و ۱۳ و ۱۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۳. گزینه ۴ درست است.

محدوده XY استوا و AB محدوده منطقه معتدله عرض ۶۰ درجه را نشان می‌دهد.

- در ناحیه استوایی هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به‌صورت باران فرو می‌ریزد. (بارش همرفتی)

- در ناحیه معتدله حوالی عرض ۶۰ درجه، به‌دلیل صعود هوا منطقه فشار کم ایجاد می‌شود. البته این صعود تحت تأثیر توده هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به بالا می‌راند.

(جغرافیا (۲) - درس ۳، ص ۲۳ و ۲۶؛ سطح دشواری: دشوار)

۸۴. گزینه ۴ درست است.

با وزش باد، ماسه‌های دامنه رو به باد به طرف بالا رانده می‌شوند و پس از رسیدن به قله، در دامنه پستی فرود می‌آید و همان‌جا انباشته می‌شوند. این فرآیند موجب حرکت مداوم تلماسه می‌شود.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) دشت ریگی: وقتی در زمین‌های پوشیده از ماسه‌های ریز، شن و سنگ‌های ریز و درشت، باد ماسه‌های ریز را با خود می‌برد، در طول زمان، سنگ‌های درشت بر جای می‌مانند و سطوحی پر از قله‌سنگ‌ها به وجود می‌آورند که به آن سنگ‌فرش بیابانی می‌گویند.

۲) چاله‌های بادی: در نواحی دارای ماسه‌های ریز به‌ویژه فاقد پوشش گیاهی، باد ذرات را از محل خود جابه‌جا می‌کند و به‌تدریج حفره‌ها یا چاله‌هایی وسیع پدید می‌آورد. اگر در اثر برخورد با آب‌های زیرزمینی، رطوبت و چسبندگی در دامنه‌ها به وجود بیاید، فرسایش بادی کند و سپس متوقف می‌شود.

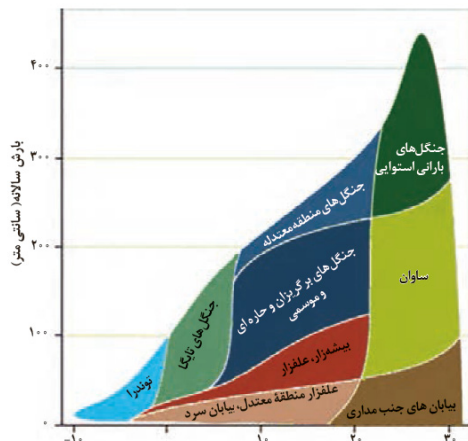
۳) کلویت و گرز دیو: گاهی باد مواد نرمی را که در زیر یا لبه تخته‌سنگ‌ها قرار گرفتند، تخریب می‌کند و با خود می‌برد و بخش‌های سخت و مقاوم را باقی می‌گذارد.

(جغرافیا (۲) - درس ۴، ص ۴۷، ۴۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۵. گزینه ۳ درست است.

- وایتکر، بوم‌شناس، سال‌ها پیش در طبقه‌بندی معروف خود به دو عامل بارش و دما توجه کرد و چنین مدلی را برای طبقه‌بندی ارائه داد.

- در صورتی که گودی که یک جغرافی‌دان زیستی است، در طبقه‌بندی خود زیست‌بوم‌ها را به هشت زیست‌بوم محدود کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اسامی جابه‌جا نوشته شده است.

۲) از تقسیم‌بندی‌های معروف برای طبقه‌بندی نواحی آب‌وهوایی می‌توان به تقسیم‌بندی کوپن اشاره کرد که بر مبنای سه معیار بارش، دما و پوشش گیاهی انجام شده است.

علامت آب‌وهوا	نام آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
A	استوایی (گرم و مرطوب)	هیچ ماهی سردتر از $+18^{\circ}\text{C}$ نیست.	بارش در تمام سال	مناسب برای جنگل‌های بارانی استوایی
B	خشک	اختلاف دما زیاد است.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه
C	معتدل	میانگین سردترین ماه بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C است.	بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار
D	سرد	میانگین سردترین ماه کمتر از -3°C است.	بارش تابستان بیشتر از زمستان	مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری
E	بسیار سرد (قطبی)	هیچ ماهی بیش از $+10^{\circ}\text{C}$ نیست.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه

(جغرافیا (۲) - درس ۵، ص ۵۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۶. گزینه ۴ درست است.

ویژگی مشترک هر دو مورد «الف» و «ب» پخش یا انتشار فرهنگی است.

(جغرافیا (۲) - درس ۶، ص ۷۱ و ۷۴ و ۷۵ و ۸۱؛ سطح دشواری: دشوار)

۸۷. گزینه ۲ درست است.

برای طبقه‌بندی نواحی کشاورزی در جهان از معیارهای گوناگونی استفاده می‌شود برای مثال، معیشتی یا تجاری بودن، اندازه و وسعت زمین، مالکیت زمین، میزان سرمایه، نیروی انسانی و کاربرد ماشین آلات و فناوری.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) مزارع کشت و صنعت معمولاً بسیار بزرگ‌اند و کاشت و برداشت محصول در آن‌ها به‌صورت ماشینی انجام می‌شود. گاه این مزارع به صورت یک شرکت یا اتحادیه بزرگ اداره می‌شوند.

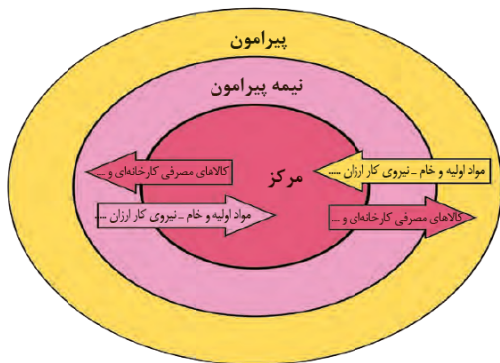
۳) به‌طور کلی، نواحی کشاورزی در جهان دو نوع‌اند: کشت معیشتی، کشت تجاری

۴) از دهه ۱۹۷۰ میلادی با انقلاب سبز و به‌کار بردن روش‌های علمی، بذره‌ای اصلاح‌شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین‌آلات، برخی کشورها موفق شدند تولید کشاورزی خود را به‌چند برابر افزایش دهند.

(جغرافیا (۲) - درس ۷، ص ۸۴ و ۸۷ و ۸۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۸. گزینه ۱ درست است.

الف) با توجه به توضیحات صفحه ۱۰۷ صادرات کشورهای نیمه پیرامون به مرکز مواد اولیه و خام و نیروی کار ارزان است.
 ب) کشورهای نیمه پیرامون بین مرکز و پیرامون قرار گرفته‌اند. از اقتصاد بهتری نسبت به پیرامون بهره‌مند هستند ولی هنوز به قدرت اقتصادی مرکز نرسیده‌اند. چین، کره جنوبی و سنگاپور نمونه‌های این کشورها هستند.
 پ) صادرات کشورهای مرکز به نیمه پیرامون کالاهای مصرفی و کارخانه‌ای هستند.

(جغرافیا (۲) - درس ۸، ص ۱۰۷؛ سطح دشواری: دشوار)

۸۹. گزینه ۴ درست است.

- ناحیه سیاسی ویژه ناحیه‌ای است که نظام مدیریت مخصوص به خود را دارد؛ مانند نواحی خودمختار و مناطق آزاد تجاری.
 - ناحیه سیاسی فراملی (منطقه‌ای) عبارت است: از چند کشور که تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند؛ مانند اتحادیه اروپا.
 (جغرافیا (۲) - درس ۹، ص ۱۱۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۹۰. گزینه ۳ درست است.

الف) مرزهایی پیش‌تاز هستند که زمان‌های قدیم در نواحی خالی از سکنه ترسیم شده‌اند و بعدها نیز مورد قبول ساکنان دو کشور همسایه قرار گرفته‌اند؛ مانند کانادا و آلاسکا. (جغرافیا (۲) - درس ۱۰، ص ۱۳۲)
 ب) نظام سیاسی تک‌ساخت (یکپارچه) از اروپا به دیگر نقاط جهان راه یافته است و کشور فرانسه از پیشگامان این الگوست.
 (جغرافیا (۲) - درس ۱۰، ص ۱۳۸)
 پ) در قرن نوزدهم، راتزل که پدر علم جغرافیای سیاسی شناخته می‌شود، نظریه «فضای حیاتی» را مطرح کرد.
 (جغرافیا (۲) - درس ۱۱، ص ۱۴۳)

فلسفه ۱

۹۱. گزینه ۳ درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱)، (۲) و (۴) درباره دانش بشری به شکل کلی صحبت شده است و نه درباره تصمیم‌گیری‌های روزانه، در این گزینه‌ها اشاره‌ای به موضوع فطرت ثانی و پاسخگویی به این پرسش‌ها نشده است.
 با دقت در سؤال‌های دسته دوم - فطرت ثانی - درمی‌یابیم که این قبیل پرسش‌ها مربوط به موضوعات اساسی و بنیادی است که بدون در دست داشتن پاسخ درست و قانع‌کننده برای آن‌ها، تصمیم‌گیری‌های انسان به نتیجه و سرانجام روشنی نخواهد انجامید.
 (فلسفه (۱) - ص ۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۹۲. گزینه ۱ درست است.

شاخه‌های دانش فلسفه، آن دسته از دانش‌های فلسفی هستند که قوانین بنیاد وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص و علوم دیگر منتقل می‌سازند - پس می‌توان از تمثیل «پل» استفاده کرد - و قوانین بنیادی آن محدوده از وجود را بیان می‌کنند.
 بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) به طیفی بودن دانش اشاره شده که با استعاره میانجی و پل بودن فلسفه‌های مضاف، اشتراکی ندارد.
 ۳ و (۴) تمثیل‌ها مشابهتی با فلسفه‌های مضاف ندارند.
 (فلسفه (۱) - ص ۱۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۹۳. گزینه ۳ درست است.

رسیدن به ریشه باورهای خود، روش رسیدن به اندیشیدن فیلسوفانه است و نه از نتایج این نحوه تفکر. گزینه (۳) جزو نتایج اندیشیدن فیلسوفانه نیست. (فلسفه (۱) - ص ۲۱؛ سطح دشواری: آسان)

۹۴. گزینه ۲ درست است.

برخی آدم‌ها در فلسفه زندگی می‌اندیشند و در بسیاری موارد به دانشی درست درباره جهان و انسان می‌رسند، در نتیجه می‌توانند هدف قابل قبولی برای زندگی برگزینند و زندگی آنان معنای درستی پیدا کند. بررسی سایر گزینه‌ها: درباره سایر مراتب اندیشه در انسان‌ها است که ارتباطی با سؤال ندارد. (فلسفه (۱) - ص ۲۲ و ۲۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۹۵. گزینه ۴ درست است.

فرق فیلسوف با مردم معمولی در این است که اولاً فیلسوف درباره همین مسائل به نحو جدی فکر می‌کند، ثانیاً با روش درست وارد این قبیل مسائل می‌شود و پاسخ می‌دهد. بررسی سایر گزینه‌ها: عبارت‌های نادرستی هستند که در متن کتاب درسی هم نیامده‌اند. لفظ هیچ‌گاه برای مردم عادی و انحصار به فیلسوفان، قابل بحث است، یا شاید خدا موضوع اندیشه فیلسوفی نباشد و ... (فلسفه (۱) - ص ۲۳؛ سطح دشواری: آسان)

۹۶. گزینه ۲ درست است.

بی‌تردید هر جا که تمدنی شکل گرفته کسانی هم بوده‌اند که درباره اساسی‌ترین مسئله‌های هستی و زندگی بشر می‌اندیشیده و سخن می‌گفته‌اند، گرچه آثار مکتوبی از آنان به ما نرسیده باشد و ما اطلاعی از آن اندیشه‌ها و سخن‌ها نداشته باشیم. برخی از تمدن‌ها آنقدر قدیمی‌اند که در اثر گذر زمان و آمد و شد حوادث، آثار تمدنی آن‌ها از بین رفته است. همین‌قدر می‌دانیم که تمدن‌های قدیمی‌تر و ساده‌تر، مقدمه و پلکان شکل‌گیری تمدن‌های جدیدتر بوده‌اند و دستاوردهای آن‌ها به تمدن‌های جدیدتر منتقل شده است. بررسی سایر گزینه‌ها: (۱) به آثار مکتوب اشاره شده است در حالی که از تمدن‌های پیشین، آثار مکتوب بسیار کمی در کل ثبت و ضبط شده است. (۳) به هیچ‌کس اشاره شده است، در حالی که بسیاری از مردم تأملات فلسفی دارند و نه همه ایشان. (۴) نادرست است، چون تمدن‌ها هیچ گزارشی از انتقال تفکرات خود به نسل‌های دیگر نداشته است. (فلسفه (۱) - ص ۲۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۹۷. گزینه ۴ درست است.

همه این اندیشمندان درباره ماده اولیه و تشکیل‌دهنده جهان (ماده‌المواد) اندیشیده‌اند. بیشتر متفکران پیشاسقراطی (فیلسوفان ایونی) «تجربه‌گرا» بودند (مانند تالس - که جهان را از آب می‌دانست، یا هراکلیتوس که حرکت و تغییر را سازنده جهان به حساب می‌آورد) ولی پارمنیدس عقل‌گرا بود و حس و تجربه را دستخوش خطا و اشتباه می‌دانست. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) دل‌مشغولی متفکران پیشاسقراطی، اخلاق و فضیلت دانسته شده در حالی که مسئله اصلی اندیشه ایشان، ماده اولیه ساخت جهان و تغییرات پیوسته در جهان طبیعت بود. (۳) فقط هراکلیتوس تجربه‌گرا دانسته شده، در حالی که بسیار از این اندیشمندان تجربه‌گرا بودند. (فلسفه (۱) - ص ۳۱ و ۳۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۹۸. گزینه ۴ درست است.

رد گزینه: در گزینه ۱ از سمت علت به سمت معلول حرکت کرده است، در حالی که در استدلال سقراط حرکت از سمت معلول به علت است. به عبارت دیگر در استدلال سقراط از صفات خدا به سوی اثبات وجود خدا حرکت صورت گرفته است. (فلسفه (۱) - ص ۴۰ و ۴۱؛ سطح دشواری: دشوار)

۹۹. گزینه ۲ درست است.

می‌دانیم که شناخت ما به تدریج افزایش می‌یابد - همچنین می‌دانیم که علی‌رغم گستردگی شناخت و فهم ما از جهان و خود، باز هم شناخت ما بسیار محدود است - علاوه بر این، گاهی متوجه می‌شویم که بعضی از دانسته‌های ما درست نبوده و دچار خطا شده‌ایم. (فلسفه (۱) - ص ۴۵؛ سطح دشواری: آسان)

۱۰۰. گزینه ۱ درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) در این گزینه به این اشاره شده که تحلیل و فهم داده‌ها توسط حس انجام می‌شود که اشتباه است.
(۳) شناخت تجربی صرفاً مرتبط با حس دانسته شده و به این خاطر اشتباه است. حس همیشه با همکاری عقل شناخت به دست می‌آورد.
(۴) شناخت‌های درونی، وجه مشترک قوه عقل شهود است، نه فقط شهود. (فلسفه (۱) - ص ۵۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۰۱. گزینه ۳ درست است.

ابن سینا توضیح داد که قانون علیت از تجربه و آزمایش به دست نمی‌آید، بلکه برعکس، خودش پایه و اساس هر تجربه‌ای است. این قانون یکی از قواعد اولیه تعقل است که انسان در شناخت هر پدیده‌ای از آن استفاده می‌کند. (فلسفه (۱) - ص ۵۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۰۲. گزینه ۲ درست است.

دانشمندان و متفکرین پیش از سقراط، از اولین کسانی بودند که درباره شناخت انسان و ارزش و اعتبار آن نظر داده‌اند. هر چند در این دوره «معرفت‌شناسی» به صورت مستقل مطرح نبود، اما «مسئله شناخت» و میزان انطباق آن با واقعیت مورد توجه دانشمندان پیش از سقراط قرار گرفته بود. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) به دوران معاصر اشاره شده است. درحالی که در دوران معاصر معرفت‌شناسی بحث‌های بسیار مبسوط و پیچیده‌ای دارد و به شکل مستقل در فلسفه مطرح شده است. سایر گزینه‌ها هم به همین سبب، نادرست هستند. (فلسفه (۱) - ص ۵۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۳. گزینه ۱ درست است.

سوفسطائیان به سبب همین اختلاف نظرها و مغالطه‌هایی که خودشان بدان متوسل می‌شدند، اصل امکان شناخت واقعیت را زیر سؤال برده و مدعی بودند که نه از راه حس و نه از راه عقل، می‌توان به حقیقت رسید و اگر چیزی را حس می‌کنیم بدان معنا نیست که حس ما از یک واقعیت بیرونی خبر دهد. بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه (۲) و (۳) سوفسطائیان را جزو یکی از گروه‌های عقل‌گرا و تجربه‌گرا تقسیم کرده است که این موضوع اشتباه است. (فلسفه (۱) - ص ۶۰؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۰۴. گزینه ۴ درست است.

در دوره معاصر، فیلسوفان مسلمان این نظر علامه طباطبایی را قبول دارند و معتقدند که عقل و حس و نیز شهود و وحی هر کدام در جایگاه خود اعتبار دارند و در جای خود می‌توانند ابزاری برای کسب معرفت باشند. البته می‌دانیم که معرفت فلسفی متکی بر استدلال عقلی است و بدون آن فلسفه اساساً وجود ندارد؛ یعنی نمی‌توان صرفاً با اتکا بر تجربه یا شهود قلبی یا وحی به معرفت فلسفی رسید. بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه (۴) مقام دآوری معرفت و مقام گردآوری معرفت با یکدیگر خلط شده‌اند. (فلسفه (۱) - ص ۶۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۰۵. گزینه ۴ درست است.

وی با طرح دیدگاهی جدید کوشش کرد هم اعتبار عقل و هم تجربه را اثبات کند و نشان دهد که معرفت، حاصل همکاری عقل و حس است. کانت بر آن است که قوه ادراکی انسان تصوراتی مثل زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت را نزد خود دارد و آن‌ها را از راه حس و تجربه به دست نمی‌آورد. به نظر کانت، انسان آنچه را که از طریق حس به او می‌رسد، در قالب این مفاهیم ادراک می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها کانت متعلق به یک مشرب فکری خاص مثلاً تجربه‌گرا یا عقل‌گرا دانسته شده است درحالی‌ا‌شان معرفت را جمع بین این هر دو می‌دانسته است.

(فلسفه (۱) - ص ۶۵؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۶. گزینه ۱ درست است.

دکارت «من» همان روح یا نفس است که مرکز اندیشه‌های ماست. در نظر کانت نیز حقیقت انسان روح انسان است. اما دکارت در این مسیر براساس استدلال عقلی برهان آوری کرد و نظریه کانت مبتنی بر اراده و اختیار انسان به‌عنوان یک موجود اخلاقی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) چون عنوان شده، نفس و بدن به یک اندازه معتبر هستند، نادرست است.

(۴) هم در بخش دوم سؤال جای کانت و دکارت اشتباه است.

(فلسفه (۱) - ص ۷۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۰۷. گزینه ۴ درست است.

توماس هابز، ذهن انسان را مانند ماشینی می‌دانست که بسیار پیچیده است و شبیه یک دستگاه مکانیکی است. در استدلال متفکران دیگر گزینه‌ها، بدن انسان ماشین پیچیده‌ای است که باید توسط یک نیروی دیگر به نام نفس به حرکت درآید. مانند یک ماشینی که به راننده احتیاج دارد.

اما در نظر هابز، انسان چیزی جز همان ماده نیست و دوگانه‌انگاری (چند ساحتی) در استدلال او یافت نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها نظر فیلسوفان معتقد به روح مستقل از ماده عنوان شده است که همگی معتقد به حرکت بدن براساس یک نیروی دیگر به نام روح هستند.

(فلسفه (۱) - ص ۷۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۸. گزینه ۲ درست است.

در نظر سهروردی، هستی؛ مراتب نور است. خداوند، نور محض است و هیچ ظلمتی در او راه ندارد. بنابراین نمی‌توان عالم ماده و بالا را در حقیقت کاملاً مستقل دانست. همه چیز از نور است اما نور در مراتب و درجات مختلف.

گزینه ۲ نمی‌تواند نظر سهروردی باشد؛ زیرا، او حقیقت همه چیز را نور می‌دانست، چه عالم ماده و چه مشرق و عالم روحانی را. بنابراین نفس انسان نمی‌تواند کاملاً مستقل از عالم ماده باشد.

(فلسفه (۱) - ص ۸۰؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۹. گزینه ۳ درست است.

از نظر افلاطون، فعل اخلاقی با سعادت و نیک‌بختی حقیقی انسان رابطه دارد. به اعتقاد او، فعل اخلاقی اگر در جهت سعادت حقیقی باشد، فضیلت محسوب می‌گردد و اگر برخلاف سعادت باشد و باعث شقاوت گردد، رذیلت شمرده می‌شود. در نظر کانت، معیار فعل اخلاقی را باید در «وجدان اخلاقی» جست‌وجو کرد. وجدان اخلاقی: حقیقتی در درون هر انسان که وی را به سوی عمل خیر اخلاقی دعوت می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

اعتدال یک فضیلت اخلاقی است و نه معیار فعل اخلاقی.

(فلسفه (۱) - ص ۸۶ و ۸۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱۰. گزینه ۲ درست است.

هر کاری که انسان آن را صرفاً برای اطاعت از وجدان خود انجام دهد و هیچ‌گونه هدف و منفعت شخصی در آن نداشته باشد، خیر اخلاقی شمرده می‌شود. او می‌گوید: برطبق قاعده‌ای عمل کنید که بتوانید اراده کنید که قاعده مزبور، قانون کلی و عمومی شود. مقصود کانت این است که عمل هر انسانی باید به گونه‌ای باشد که اگر دیگران هم همان کار را در مورد وی انجام دادند، او آن کار را بپسندد و عاملان آن را تحسین کند.

(فلسفه (۱) - ص ۸۸؛ سطح دشواری: دشوار)

روانشناسی

۱۱۱. گزینه ۴ درست است.

برخی تصمیم‌گیرندگان، به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود اعتماد بیش از حد دارند، در نتیجه تصمیم‌گیری آن‌ها غلط از آب در می‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- در اعتماد به نفس پایین، فرد خود را کوچک می‌شمارد و به توانایی‌های خود اعتماد ندارد. (ردّ گزینه ۱)

- در موقعیت تصمیم‌گیری، با افراد و حالت‌های مختلفی مواجه می‌شویم. افراد مختلف، واکنش‌های هیجانی متفاوتی در ما ایجاد می‌کنند. این واکنش‌های عاطفی، به دلیل زودگذر بودن، نمی‌تواند ملاک تصمیم‌گیری باشد. (ردّ گزینه ۲)

- در سوءگیری تأیید، فرد از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند، استفاده می‌کند. (ردّ گزینه ۳)

(درس ۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱۲. گزینه ۲ درست است.

مذهب به دو راه مستقیم و غیرمستقیم بر سلامت تأثیر دارد.

راه مستقیم: مذهب و رفتارهای معنوی از طریق ایجاد آرامش ذهنی، کاهش فشار روانی، عبادت و افزایش احساس حمایت اجتماعی باعث بهبود سیستم ایمنی بدن می‌شود.

راه غیرمستقیم: تحقیقات نشان داده شده است افراد مذهبی، در مقیاس با دیگر افراد سبک زندگی سالم‌تری دارند و از رفتارهای پرخطر جنسی، مصرف سیگار، الکل و تغذیه ناسالم اجتناب می‌کنند.

(درس ۸؛ سطح دشواری: آسان)

۱۱۳. گزینه ۳ درست است.

در ناهماهنگی شناختی رفتار و باور هماهنگ نیست و فرد دچار ناهماهنگی ذهنی می‌شود وقتی شخص دارای دو شناخت همزمان و در تضاد باشد، می‌گویند او دارای «ناهماهنگی شناختی» است.

(درس ۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱۴. گزینه ۱ درست است.

- آرش به علت اینکه یک شهروندی فعال و آگاه باشد، عضو گروه شده است، پس انگیزه وی بیرونی است.

- تعارض نرگس گرایش - گرایش است. بین دو امر خواستنی و مطلوب قرار گرفته است.

- مرحله اجرای بهترین اولویت (انتخاب رشته حقوق) مرحله پنجم از مراحل هفت‌گانه تصمیم‌گیری است.

(درس ۶ و ۷؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۱۵. گزینه ۲ درست است.

روش تحلیلی حل مسئله، مبتنی بر محاسبات ذهنی، قواعد منطقی و نیاز سنجی واقعی است. استفاده از این روش دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین می‌کند. روش‌های تحلیلی، مورد قبول همه است. اما در بسیاری از موارد زمان‌بر است.

روش‌های اکتشافی عمدتاً تابع نظر و احساس شخص است و اجرای آن دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین نمی‌کند. روش‌های اکتشافی نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارند و در حداقل زمان به راه‌حل می‌رسند اما اعتبار آن راه‌حل‌ها با گذشت زمان به شدت متزلزل می‌شود.

(درس ۵؛ سطح دشواری: آسان)

۱۱۶. گزینه ۳ درست است.

هر چند نوجوانان، در مقایسه با کودکان، رشد فزاینده‌ای در توانایی شناختی دارند، اما در نحوه به‌کارگیری این توانایی‌ها، پختگی لازم را ندارند و تغییرات شناختی نوجوانان، باعث پیامدهای ناسازگارانه‌ای می‌شود. برای برطرف کردن این پیامدها، توصیه‌هایی ارائه شده است.

بنابراین؛ توصیه ذکر شده مربوط به احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز در نوجوانان است.

(درس ۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱۷. گزینه ۱ درست است.

- یافتن کلمات سه‌حرفی در یک متن متکی بر اطلاعات حسی است که از طریق مشاهده کلمات دریافت می‌شود؛ پس پردازش، از نوع پردازش ادراکی است.

- در جمله دوم وقتی که مأمورین به منزل شما جهت سرشماری مراجعه می کنند مشاهده کردید که جمع آوری اطلاعات از طریق گفتگو دوجانبه بین مأمور سرشماری و افراد صورت گرفته، روش مصاحبه است؛ حتی در زمانی که سرشماری از طریق تلفن هم اتفاق بیفتد باز هم روش مصاحبه است. اما اگر از طریق اینترنت یا ارسال پیامک صورت گیرد روش به کار گرفته شده پرسشنامه است.

- جمله سوم نادرست است؛ زیرا، اشتباه داشمندان تجربی این است که در مورد امور غیرقابل مشاهده اظهارنظر می کنند و سعی می کنند با استفاده از روش علمی به بررسی این امور بپردازند.

- جمله چهارم نادرست است؛ زیرا، در واقع نظریه از قانون های متعدد یا همان فرضیه های تایید شده، تشکیل می شود.

(فصل ۱ و ۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱۸. گزینه ۴ درست است.

پس از تحریک گیرنده های حسی توسط محرک های محیطی و دریافت آن ها (احساس) یک یا چند محرک احساس شده را انتخاب می کنیم (توجه). سپس به تفسیر محرک های انتخاب شده می پردازیم که «ادراک» نام دارد. ادراک فرآیند تفسیر و تعبیر کردن معنا و مفهوم دادن، سازماندهی کردن و بازشناسی کردن محرک های توجه شده است.

(فصل ۳؛ سطح دشواری: آسان)

۱۱۹. گزینه ۳ درست است.

می دانیم که اولین منبع مؤثر بر توجه حواس و تحریک آن ها توسط محرک هاست که همان موضوع مورد پرسش در این سؤال است. پاسخ، حسی است. بنابراین سایر گزینه ها با این سوال ارتباطی ندارند و به ترتیب به مسائل دیگری مثل قوانین گشتالت، آماده سازی، ادراک مربوط می شود.

(درس ۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۰. گزینه ۱ درست است.

وقتی همزمان چند ماده اطلاعاتی مانند یک بیت شعر، یک فرمول ریاضی و آیه ای از قرآن را در ذهن انتخاب می کنیم، نسبت به آن ها توجه ناقص داریم. علت توجه ناقص (کم توجهی) این است که اطلاعات را درست رمزگردانی نمی کنیم.

(فصل ۴؛ سطح دشواری: متوسط)

عربی

۱۲۱. گزینه ۴ درست است.

- «جاءِل: بحث کن» (ردّ گزینه ۱)

- «أحسن: بهتر، نیکوتر» اسم تفضیل است. (ردّ گزینه های ۱ و ۳)

- «إنّ: قطعاً، همانا، بی گمان» (ردّ گزینه ۳)

- «أعلم: داناتر» اسم تفضیل است. (ردّ گزینه ۲)

- «ضَلَّ: گمراه شد» (ردّ گزینه های ۱ و ۳)

(عربی (۲) - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۲۲. گزینه ۲ درست است.

- «قد أشكو»: گاهی گلابه می کنم، شاید گلابه و شکایت کنم، ماضی نقلی نیست (قد + مضارع داریم) (ردّ گزینه ۱)

- «وَحِيداً: تنها» (ردّ گزینه ۳)

- «لَکِ یُمَرَّر»: تا تلخ شود، مضارع مجهول است (لَ) (ردّ گزینه های ۳ و ۴)

- «تَشَاء»: می خواهند، مضارع است. (ردّ گزینه های ۱ و ۴)

(عربی (۲) - درس ۲، سطح دشواری: دشوار)

۱۲۳. گزینه ۳ درست است.

- «اكتشافات عجيبه: كشفياتي عجيب، يافته‌های عجيبی، يافته‌هایی عجيب»؛ تركيب وصفی «نكره» است نه «معرفه» (ردّ گزینه ۱)
- «تشكيل» در گزینه (۲) ترجمه نشده است.
- «كثير من الناس: بسیاری از مردم» (ردّ گزینه‌های ۱ و ۴)
- نکته: در ساختار [اسم نكرة ... + فعل] به فعلی که اسم نكرة قبل از خود را توصیف می کند «جمله وصفیه» گفته می‌شود و در ترجمه همواره با حرف «که» همراه است؛ دقت کنید این حرف «که» باید قبل از جمله وصفیه ترجمه شود نه جای دیگری.
- مثال: قرأت کتاباً یُساعِدني في الامتحان: کتابی خواندم که در امتحان به من کمک می‌کرد. ✓
- کتابی که خواندم در امتحان به من کمک کرد. ✗
- (عربی (۲) - درس ۵؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۴. گزینه ۲ درست است.

- «كنتُ أفكر: می‌اندیشیدم» ماضی استمراری است نه ماضی بعید. (ردّ گزینه‌های ۳ و ۴)
- «نفسی: خود، خودم» هر دو درست است.
- «أن ينجحوا: (که) موفق شوند» مضارع التزامی است نه ماضی التزامی (ردّ گزینه‌های ۱ و ۳)
- نکته (۱): به تشابه دو ساختار زیر و تفاوت شان در ترجمه دقت کنید:
- (۱) كان + أفعل ← ماضی بعید مثال: كان أخیر: خبر داده بود.
- (۲) كنتُ + أفعل ← ماضی استمراری مثال: كنتُ أكتبُ: می‌نوشتم.
- نکته (۲): فعل مضارع در ساختار «حروف ناصبه (أن، كي، لکی، حتی، لـ) + مضارع» به شکل «مضارع التزامی» ترجمه می‌شود.
- مثال: حتی یذهب: تا برود
- (عربی (۲) - درس ۶ و ۷؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۵. گزینه ۴ درست است.

- «التأثير: اثرپذیری»، «التأثير: اثرگذاری» (ردّ گزینه‌های ۱ و ۳)
- «يزيدان في الأسلوب و البيان: در اسلوب و بیان می‌افزاید» جار و مجرور برای قسمت آخر است نه قسمت اول.
- (ردّ گزینه‌های ۲ و ۳)
- «لُغتي: دو زبان؛ زبان‌های ...»
- (عربی (۲) - درس ۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۶. گزینه ۳ درست است.

- بررسی سایر گزینه‌ها:
- (۱) «يمدّ: می‌کشاند، می‌کشد»، «زعانف» مفعول است (باله‌های بزرگش را می‌کشد)
- (۲) «يُحدّث طنين: صدایی ایجاد می‌شود.» (طنین) نائب فاعل برای فعل مجهول است نه مفعول.
- (۴) «يهتدي: هدایت می‌شود» (فعل لازم است نه متعدی) و «كلّ» فاعل است.
- (عربی (۲) - درس ۱، ۲ و ۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۷. گزینه ۳ درست است.

- «دچار شد: أُصيب» فعل است. (ردّ گزینه ۲)
- «تبی: حَمَى» نكرة است نه معرفه. (ردّ گزینه‌های ۲ و ۴) ضمناً در گزینه‌های (۲ و ۴) «أعمى، أبکم، أصمّ» مذکر و نادرست هستند.
- «گردانید: صیرت» فعل متعدی است. در گزینه‌های (۱ و ۲) «صارت: شد» نادرست است.
- (عربی (۲) - درس ۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۲۸. گزینه ۱ درست است.

مفهوم گزینه (۱):

پرهیز از ریا و دورویی

ترجمه و مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۲) اگر دشمنی بکارید، زیان برداشت می‌کنید

مفهوم بیت: دشمنی از جانب دشمن چیزی عجیب نیست، اما از جانب دوست بعید است.

(۳) هر گاه عصبانی شدی سکوت کن

مفهوم بیت: پرهیز از پرگویی و مراقبت بر کلام

(۴) دانشمندی که از علمش سود برده می‌شود، بهتر از هزار عبادت‌کننده است.

مفهوم بیت: احترام به فرد عالم و برتری او نسبت به پرستش‌کننده

(عربی (۲) - ترکیبی؛ سطح دشواری: متوسط)

- ترجمه متن:

کومودو در اندونزی زندگی می‌کند و معمولاً در زمین‌های علفی خشک مشاهده می‌شود. طول آن گاهی به بیش از ۳ متر و وزنش ۹۰ کیلوگرم یا بیشتر می‌رسد. این حیوان زندگی به‌شکل انفرادی را ترجیح می‌دهد و گوشتخوار است. با وجود اینکه غذاهایش را مردارها تشکیل می‌دهد، اما حیوانات را زنده شکار می‌کند به این شکل که به‌طور ناگهانی، آرام به آن‌ها نزدیک می‌شود سپس با سرعتی زیاد به آن حمله می‌کند و بخش پایین‌تر از جشمش را هدف قرار می‌دهد؛ سپس مایعی سمی از دهانش ترشح می‌کند که حاوی یک باکتری کشنده است که در جسم شکار به‌تدریج وارد می‌شود سپس زنده، شروع به خوردن شکار می‌کند. کومودو می‌تواند که حیوانی بزرگ را قطعه‌قطعه کند، به این شکل که آن را بگیرد، سپس بچرخاند و به قطعه‌های کوچک قطعه‌قطعه کند، تا آن را به سرعت بلعد و می‌تواند که تا مسافت ۳۰۰ متری خود را ببیند اما شبکیه چشمش حاوی سلول‌های مخروطی است و احتمال دارد که قدرت دیدنش در شب کم باشد و می‌تواند رنگ‌ها را تشخیص دهد اما تشخیص اجسام ثابت در جایشان برایش دشوار است. اژدهای کومودو به شدت در معرض خطر انقراض است.

۱۲۹. گزینه ۳ درست است.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) هر فردی از آن زندگی‌اش را فردی می‌گذراند نه گروهی! (در متن آمده که زندگی فردی را بر گروهی ترجیح می‌دهد و این به معنای انفرادی زندگی کردن آن نیست).

(۲) هنگام شکار منتظر می‌ماند تا بر روی شکار برای بلعیدن آن بپرد! (در متن اشاره شده که نزدیک شکار می‌شود).

(۴) وقتی هر شکاری را شکار می‌کند، بلافاصله به خوردن آن اقدام می‌کند! (در ابتدا منتظر می‌ماند که سم در بدنش تأثیر گذارد).

۱۳۰. گزینه ۴ درست است.

غذایش حیوانات مرده و زنده را در بر می‌گیرد. «على الرغم من أنَّ الجيفة تشكّل قوته إلا أنه يصيد الحيوانات الحية»

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) اگر حیوانی را ببیند که حرکت نمی‌کند، به‌تدریج برای شکارش نزدیک می‌شود. با عبارت «لكن يصعب عليه تمييز الأجسام الثابتة في مكانه» در تعارض است.

(۲) به محض اینکه سم تولید شده از دهانش وارد جسم شکارش شود، او را می‌کشد. در متن آمده «يدخل في الجسم شيئاً فشيئاً: آرام آرام»

(۳) اطراف خود را در شب بسیار بهتر از روز می‌بیند. «مِنَ الْمُحْتَمَلِ أَنْ تَكُونَ قَدْرَتُهُ عَلَى الرَّؤْيَةِ فِي اللَّيْلِ قَلِيلَةً»

۱۳۱. گزینه ۱ درست است.

«کومودو بزرگ است، به همین دلیل هنگام نزدیک شدن به شکارش او را به راحتی می‌بیند و متوجه حضورش می‌شود» در

متن آمده «حيث يقترب منه على غفلة» پس شکار متوجه او نمی‌شود و غافل است.

(۲) باکتری‌های ترشح‌شده داخل شده در پایین جسم شکار، او را برای خوردن راحت‌تر می‌گرداند.

(۳) سلول‌های استوانه‌ای موجود در نزد او برای تشخیص رنگ‌ها به او کمک می‌کند.

(۴) اگر مسافت از شکارش بیشتر از ۵۰۰ متر باشد، شاید آن را خوب نبیند.

۱۳۲. گزینه ۱ درست است.

«ذَنْبٌ: دُم» درست است.

ترجمه عبارت: «این مار باهوش دُم خود را در ماسه قرار می‌دهد تا پرندگانی را که روی آن می‌ایستند، شکار کند.»
توجه: به تشابه دو کلمه زیر و تفاوت معنایی شان دقت کنید:

۱ - «ذَنْبٌ: گناه» ← جمع: «ذُنُوبٌ»

۲ - «ذَنْبٌ: دُم» ← جمع: «أَذْنَابٌ»

(عربی (۲) - درس ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۳۳. گزینه ۴ درست است.

صورت سؤال اسم معرفه‌ای را می‌خواهد که ممکن باشد «ال» قبل از آن مانند اسم اشاره ترجمه شود.

در این گزینه، ابتدا «لَاعِباً» به شکل «نکره» آمده که در ادامه جمله به همراه «ال» و به شکل «لَاعِبٌ» که در اصل «لِ + اللَّاعِب» بوده و معرفه محسوب می‌شود، تکرار شده؛ بنابراین حرف «ال» قبل از آن را می‌توان به شکل «این» یا «آن» (مانند اسم اشاره) ترجمه کرد.

ترجمه عبارت: «تماشاگران بازیکنی را که از ورزشگاه خارج می‌شد، دشنام دادند ولی آن بازیکن نقش مهمی در شکست تیمشان نداشت.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «طَالِباً» نکره است اما ارتباطی به «الطَّالِب» که در ادامه جمله آمده ندارد («طَالِباً» مفرد و «الطَّالِب» جمع است).

(۲) «فَرَسٌ» نکره نیست؛ بلکه به دلیل اضافه شدن به اسم معرفه «الحَيَاة» خود معرفه محسوب می‌شود.

(۳) «أَدْوِيَةٌ» نکره است و در ادامه جمله با «ال» تکرار شده «لِلأَدْوِيَةِ» اما چون قبل از آن اسم اشاره «تِلْكَ» آمده، دیگر خود «ال» نمی‌تواند معنای اشاره داشته باشد.

نکته: اگر یک اسم در یک جمله، بار اول به شکل «نکره» بیاید و همان اسم نکره در ادامه جمله طبق ساختار لَاسِم نکره + ... اسم دارای «ال» با «ال» و به صورت «معرفه» تکرار شود، «ال» در اسم دارای «ال» (معرفه)، می‌تواند به شکل «این» یا «آن» (مانند اسم اشاره) ترجمه شود.

مثال: سَمِعْتُ صَوْتًا عَجِيبًا كَانِ الصَّوْتُ قَرَبَ الْمَزْرَعَةِ: صدای عجیبی را شنیدم، آن صدا نزدیک مزرعه بود.

(عربی (۲) - درس ۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۳۴. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) «أَلَّا تَتَكَبَّرُوا» مضارع التزامی منفی است. (که غرور نورزید)

(۲) «نُحَاوِلُ» فعل شرط و مضارع التزامی معنی می‌شود. (تلاش کنیم)

(۳) «لَتَعْلَمُ» فعل امر و مضارع التزامی است. (باید بدانند)

(۴) مضارع التزامی وجود ندارد، در این گزینه «يُطَلَّبُونَ» ماضی استمراری (ماضی + مضارع = ماضی استمراری) ترجمه می‌شود،

«لام» در این گزینه حرف جر است که بر سر اسم (تکریم) آمده است.

(عربی (۲) - درس ۳، ۵ و ۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۳۵. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) «تَحْقِرِينَ» خبر افعال ناقصه می‌باشد، اما فعل است و اسم نیست که منصوب به «یاء» باشد.

(۲) «رَجَالًا» خبر «أَصْبَحَ» و «نَاجِحِينَ» صفت است.

(۳) «فَرَحِينَ» خبر «صَارَ» و منصوب به «یاء» است.

(۴) «يُشَاهِدُونَ» خبر کان و «مَعْقُونِ» مفعول و منصوب به «یاء» است.

(عربی (۲) - درس ۷؛ سطح دشواری: متوسط)